

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

**dokonanej w dniach 23 – 24 listopada 2016 r.
na kierunku *europaistyka – studia europejskie*
prowadzonym w ramach *obszaru nauk społecznych oraz obszaru nauk humanistycznych*
na poziomie studiów *pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim*
realizowanych w formie *stacjonarnej i niestacjonarnej*
w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego**

przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

**przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Wrzosek – członek PKA
członkowie:**

- 1. dr hab. Radosław Rybkowski – członek PKA**
- 2. dr hab. Zbigniew Czachór – ekspert PKA**
- 3. mgr Beata Sejdak – ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia**
- 4. Paweł Miry – ekspert ds. studenckich**

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *europaistyka – studia europejskie* prowadzonym w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego została przeprowadzona na wniosek Uczelni. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na w/w kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA (dalej w tekście: ZO) poprzedził wizytację zapoznaniem się z Raportem samooceny przedłożonym przez Władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z Władzami Uczelni i ocenianej Jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków ZO. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, ze studentami, z osobami oraz gremiami odpowiedzialnymi za praktyki i wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z Samorządem Studenckim. Przeprowadzono hospitację zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. W toku wizytacji ZO dokonał przeglądu prac dyplomowych i etapowych, a także przedłożonej dokumentacji. Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których ZO poinformował Władze Uczelni i Jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW
O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	Niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X (I i II st.)			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X (I i II st.)			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X (I i II st.)			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X (I i II st.)			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	Niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1. Ocena – w pełni (dla I i II st.)

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi

1.1.

W trakcie wizytacji ZO dokonywał oceny programowej na kierunku studiów *europaistyka – studia europejskie* (dalej: *europaistyka*), prowadzonych w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego (CEUW). Zgodnie z Załącznikiem nr 2 do Statutu Uniwersytetu Warszawskiego (Monitor Uniwersytetu Warszawskiego nr 3A, poz. 76), Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego jest podstawową jednostką organizacyjną uczelni, może więc samodzielnie podejmować decyzje dotyczące prowadzonego programu kształcenia (w zakresie określonym przepisami prawa). CEUW prowadzi kształcenie na kierunku *europaistyka* o profilu ogólnoakademickim, na studiach I oraz II stopnia, organizowanych w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Zgodnie ze strategią Uniwersytetu Warszawskiego przyjętą uchwałą Senatu nr 34 w dniu 17 grudnia

2008 r., Uniwersytet „oferuje szeroką i zróżnicowaną ofertę edukacyjną. Daje możliwość studiowania zarówno na kierunkach cieszących się dużą popularnością wśród kandydatów, jak również na kierunkach unikatowych.” Uniwersytet promuje jedność nauki i dydaktyki, co znajduje odbicie w koncepcji kształcenia na kierunku *europeistyka*: została ona opracowana i pozostaje modyfikowana w zgodzie z wynikami prowadzonych przez kadre naukowo-dydaktyczną badań.

Koncepcja kształcenia oparta jest na założeniu, że studia europejskie są studiami brzegowymi, łączącymi w sobie elementy nauk humanistycznych i społecznych. W ten sposób program kształcenia opiera się na analizowaniu procesów narodowych i międzynarodowych zachodzących na kontynencie europejskim rozumianych jako swoista spójna całość. Koncepcja studiów I stopnia zakłada przekazywanie wiedzy o ideach Europy oraz teoriach integracji europejskiej, przy jednoczesnym wskazywaniu dysproporcji w poziomie rozwoju krajów i regionów Europy. Absolwenci studiów I stopnia nabywają umiejętność interpretowania przyczyn i przebiegu procesów politycznych, społecznych, ekonomicznych i kulturowych zachodzących w Europie, jednocześnie zdobywają przygotowanie do uczestniczenia w interdyscyplinarnych badaniach, dobrze rozumiejąc postawy obywatelskiej i zawodowej odpowiedzialności.

Studia II stopnia na kierunku *europeistyka* bazują na posiadanej przez studentów wiedzy, by wskazać rzeczywistość europejską jako zbiór wzajemnie powiązanych podmiotów i procesów, charakteryzujących się wielką dynamiką. Koncepcja kształcenia zakłada przekazanie pogłębionej wiedzy o zachodzących procesach politycznych, ekonomicznych i kulturowych; wyposażając jednocześnie absolwentów w umiejętność poszukiwania niezbędnych informacji oraz wykorzystywania wiedzy teoretycznej do opisu i analizowania procesów i zjawisk zachodzących w Europie. Absolwenci nabywają jednocześnie podstawę i postawę dążenia do nieustannego pogłębienia własnej wiedzy i umiejętności. Tak przygotowani absolwenci stają ekspertami, potrafiącymi rozwiązywać problemy związane z funkcjonowaniem Polski w rzeczywistości europejskiej.

Koncepcja kształcenia pozostaje w zgodzie z misją i strategią CEUW przyjętą *uchwałą w sprawie aktualizacji Strategii Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego na 2015 – 2018* (uchwała 5/16 z dnia 24 marca 2016 r.), w myśl której celem CEUW jest „prowadzenie interdyscyplinarnych badań naukowych w zakresie studiów europejskich, obejmujących zarówno problematykę integracji europejskiej, jak też szerszych zagadnień dotyczących całej Europy, zwłaszcza jej roli we współczesnym świecie.” Opracowując koncepcję kształcenia Uczelnia nie tylko skorzystała z doświadczeń innych ośrodków akademickich (w tym z uczelni z Chin i Indii, z którymi współpracuje CEUW), ale i instytucji publicznych, z którymi współpracowali bądź nadal współpracują pracownicy CEUW (m.in. przedstawicielstwa dyplomatyczne RP, Komisja Europejska, Parlament Europejski).

Zgodnie z polityką jakości wdrażaną w Uniwersytecie Warszawskim CEUW stworzyło własny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, pozwalający na systematyczne monitorowanie oraz doskonalenie procesu kształcenia. Podstawą wewnętrznego systemu jest Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia, powołany w 2008 r. Jego systematyczne spotkania (co jeden, dwa miesiące) doprowadziły między innymi do monitorowania czytelności informacji udostępnianych na stronach Centrum oraz do powołania Rady Centrum Europejskiego.

1.2.

Plany rozwoju kierunku *europeistyka* uwzględniają tendencje zachodzące w studiach europejskich na świecie. Wskazana powyżej współpraca z uczelniami azjatyckimi ułatwiła

jednostce zidentyfikowanie tych obszarów, które wymagają pogłębionych studiów – np. trudności w procesie integracji europejskiej czy podstawy funkcjonowania demokratycznego państwa prawa. Koncepcja kształcenia jest monitorowana przez Radę Konsultacyjną – ciało doradcze gromadzące przedstawicieli otoczenia zewnętrznego, a którego pierwsze formalne spotkanie miało miejsce 13 maja 2016 r. W odpowiedzi na zachodzące zmiany polityczne i ekonomiczne, znajdujące następnie odbicie w prowadzonych badaniach i programach nauczania w innych uczelniach (polskich i zagranicznych), program studiów I oraz II stopnia został rozszerzony o zagadnienia związane z działaniami przeciwnymi do procesu integracji.

1.3.

Uchwałą Senatu UW nr 512 z dn. 16 maja 2012 roku zostały określone efekty kształcenia dla kierunku *europeistyka* na studiach I i II stopnia oraz przyporządkowano ten kierunek do obszaru nauk humanistycznych oraz społecznych. Prawdłowo wskazano dziedziny nauk i dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia. Obszary wiedzy to: nauki społeczne i nauki humanistyczne. W obszarze nauk humanistycznych dziedzina: nauki humanistyczne (dyscypliny: bibliologia i informatologia, etnologia, historia). W obszarze nauk społecznych dziedziny: nauki ekonomiczne (dyscypliny: ekonomia, finanse), nauki społeczne (nauki o polityce [nauka wiodąca], socjologia, nauki o bezpieczeństwie, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej) i nauki prawne (dyscypliny: nauki o administracji, prawo) W odniesieniu do dyscyplin naukowych wiodącą dyscypliną, do której odnoszą się efekty kształcenia są nauki o polityce. Uchwałą Senatu UW nr 549 z 2016 r. w sprawie prowadzenia studiów na kierunku *interdyscyplinarne studia europejskie* dokonano zmiany w opisie efektów kształcenia. Należy jednak podkreślić, że uchwała ta wchodzi w życie od roku akademickiego 2017/18, nie podlega więc ocenie przez ZO.

1.4.

Efekty kształcenia przyjęte dla kierunku *europeistyka* są zgodne z uregulowaniami zawartymi w rozporządzeniu Ministra NiSW w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. nr 253, poz. 1520). Odpowiadają założeniom profilu ogólnoakademickiego i zawierają efekty charakterystyczne tak dla obszaru nauk humanistycznych, jak i społecznych. Wszystkie wskazane dyscypliny naukowe mają swoje odbicie w zakładanych efektach kształcenia, tak na studiach I, jak i II stopnia.

Zgodnie z założeniami profilu ogólnoakademickiego, efekty kształcenia obejmują wiedzę i umiejętności przygotowujące do prowadzenia bardziej zaawansowanej działalności badawczej. Zgodnie z uchwałą Rady CEUW z dnia 24 lutego 2015 r., na studiach I stopnia (w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym) studenci na zajęciach, które przygotowują studenta do prowadzenia badań naukowych, uzyskują 96 pkt ECTS (53% ogólnej liczby punktów). Są to zajęcia prowadzone przez nauczycieli akademickich, którzy posiadają dorobek i doświadczenie naukowe w danej dyscyplinie. ZO w czasie wizytacji potwierdził realizowanie tej uchwały. Zgodnie z cytowaną uchwałą Rady CEUW, studia II stopnia (prowadzone jedynie w trybie stacjonarnym) pozwalają studentom na krytyczne zapoznanie się z najnowszymi ustaleniami wiedzy w odniesieniu do studiów europejskich, co znajduje odzwierciedlenie w zakładanych efektach kształcenia (np.: umiejętność zilustrowania poruszanych problemów przykładami ze współczesnej rzeczywistości europejskiej – st. I stop.; czy pogłębiona wiedza na temat społecznych i kulturowych problemów współczesnej Europy – st. II stop.) Przeprowadzone hospitacje oraz przegląd prac dyplomowych przez ZO potwierdza, że uczestnicy studiów II stopnia są w stanie prowadzić samodzielne

badania naukowe. Wskazana powyżej uchwała Rady CEUW poprzedzona została pozytywną opinią przedstawiciela Samorządu Studenckiego. Należy podkreślić, że koncepcja kształcenia i efekty kształcenia oraz program studiów spotkały się z bardzo pozytywną oceną ze strony Rady Konsultacyjnej tak w dniu pierwszego posiedzenia, jak i spotkania, które odbyło się w czasie wizytacji ZO. Rada Konsultacyjna podkreślała zwłaszcza dobre przygotowanie do wejścia na rynek pracy. ZO PKA po zapoznaniu się z dokumentacją stwierdza, że efekty kształcenia na studiach I oraz II stopnia zostały sformułowane w zrozumiały; umożliwiają ponadto obiektywną weryfikację ich osiągania. Rada Konsultacyjna oraz studenci potwierdzili, że efekty kształcenia są przejrzyste i zrozumiałe.

1.5.

Programy studiów uchwalone przez Radę CEUW, tak na studiach I (w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym), jak i II stopnia, pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Umożliwiają zrealizowanie zakładanego w strategii Jednostki połączenia teorii i praktyki. Przedstawiona matryca przedmiotów, zweryfikowana przez ZO, wskazuje wyraźnie, że organizacja procesu kształcenia jest właściwa oraz umożliwia studentom przechodzenie do coraz bardziej szczegółowych zagadnień i do próby zastosowania zdobywanej wiedzy i przygotowania do prowadzenia samodzielnych badań. W realizowaniu pasji badawczych studentów niezwykle pomocne jest czasopismo wydawane przez studentów: „Centrum”. Oprócz tekstów studenckich są tam niezwykle ciekawe wywiady z politykami europejskimi. Jest to bardzo cenny i pożądany sposób samodzielnych badań studentów.

1.5.1.

Nie dotyczy

1.5.2. ,

Moduły kształcenia tak na studiach I stopnia, jak i II stopnia, odnoszą się do czterech głównych dziedzin wiedzy: nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk ekonomicznych i nauk prawnych. Zgodnie z zakładanymi efektami kształcenia treści programowe opierają się na założeniu interdyscyplinarności studiów europejskich. Co więcej – odpowiednio dla danego poziomu studiów treści programowe są wzbogacane o bieżące problemy Europy i Unii Europejskiej, dotyczy to takich zagadnień, jak prawo Unii Europejskiej, procesy integracyjne czy polityka zagraniczna UE (realizowana w ramach różnych modułów kształcenia, zgodnie z paradygmatem interdyscyplinarności; przykładowe moduły uwzględniające bieżące zmiany to: Stosunki zewnętrzne UE, Procesy integracji w Europie – st. I stop.; Fundusze strukturalne i programy pomocowe; Polityka spójności EU – st. II stop.).

Dobór treści programowych uwzględnia aktualny stan wiedzy związanej z zakładanymi efektami kształcenia na obydwu stopniach studiów. Szczególnie wyraźnie pokazuje to lektura sylabusów, które odwołują się do najnowszych osiągnięć badań naukowych. Spotkanie z kadrą dydaktyczną dodatkowo potwierdziło, że nauczyciele akademicki wykorzystują własne badania do wprowadzania aktualnych problemów do programu poszczególnych zajęć. W przypadku osób, które mają za sobą doświadczenie pracy dla instytucji publicznych, wykorzystują one swe doświadczenie zawodowe, tak aby zdobywana przez studentów wiedza była aktualna i miała wymiar praktyczny. Dotyczy to takich zagadnień, jak prawo Unii Europejskiej, procesy integracji czy relacje międzynarodowe Unii Europejskiej (gospodarcze i polityczne).

1.5.3.

Stosowane metody kształcenia wymagają od studentów samodzielnego uczenia się. ZO potwierdził to na podstawie dokonanego przeglądu programu kształcenia, sylabusów zajęć oraz przeprowadzonych hospitacji. Studenci są włączani w dyskusje prowadzone w czasie zajęć. Prowadzona ocena ciągła na podstawie tak aktywności w czasie zajęć, jak i realizowania krótkich prac, wymusza zaangażowanie studentów na studiach obydwu stopni. Rozmowy ze studentami, z kadrami dydaktyczną oraz Radą Konsultacyjną potwierdziły, że studenci chętnie i aktywnie korzystają z wiedzy i doświadczenia zawodowego prowadzących zajęcia. Przeprowadzone hospitacje oraz przegląd prac dyplomowych przez ZO potwierdza, że uczestnicy studiów II stopnia są w stanie prowadzić samodzielne badania naukowe.

1.5.4.

Przewidywany czas trwania kształcenia dla poszczególnych modułów kształcenia i dla całego programu studiów jest odpowiedni i umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Nakład pracy studentów jest obliczany zgodnie z wewnętrznymi przepisami UW oraz uwzględnia specyfikę poszczególnych modułów kształcenia. Zgodnie z uchwałą Rady CEUW z dnia 24 lutego 2015 r., studia I stopnia trwają sześć semestrów i wymagają uzyskania 180 pkt. ECTS, natomiast studia II stopnia trwają cztery semestry i wymagają uzyskania 120 pkt. ECTS. Na studiach I i II stopnia studenci są zobowiązani do uczestniczenia w zajęciach w ramach wykładów ogólnouniwersyteckich (niezwiązanych z kierunkiem studiów; I stop.: 4 pkt. ECTS; II stop.: 3 pkt. ECTS); zajęciu wychowania-fizycznego przypisano 0,5 pkt. ECTS. Obowiązkowym praktykom na studiach I stopnia w wymiarze 120 godzin przypisano 4 pkt. ECTS.

1.5.5.

Na obydwu stopniach studiów ponad 50% punktów ECTS jest uzyskiwanych w ramach zaliczania modułów związanych z badaniami prowadzonymi przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego. Ze względu na interdyscyplinarny charakter *europaistyki* część zajęć prowadzona jest przez osoby zatrudnione w innych jednostkach UW (np. przedmioty związane z naukami ekonomicznymi) między innymi po to, aby studenci uczestniczyli w zajęciach prowadzonych przez osoby rzeczywiście specjalizujące się w danej dyscyplinie i prowadzące w niej samodzielne badania.

1.5.6.

Na obydwu stopniach studiów studenci mają możliwość elastycznego kształtowania programu studiów. W przypadku studiów I stopnia jest to wymagane 30% punktów ECTS (54 punkty), w przypadku studiów II stopnia przekracza wymagane 30% (44 pkt. ECTS). Na studiach I stopnia zajęciami do wyboru są wykłady ogólnouniwersyteckie, lektoraty, seminarium licencjackie oraz 6 zajęć kursowych. Na studiach drugiego stopnia są to wykłady ogólnouniwersyteckie, seminarium magisterskie oraz zajęcia specjalizacyjne.

1.5.7.

Jednostka nie prowadzi zajęć z wykorzystaniem technik nauczania na odległość. Jedynie przy opracowywaniu nowego programu studiów, przyjętego w dniu 24 lutego 2015 r., odwołano się do możliwości wykorzystania kształcenia mieszanego (*blended teaching*), w którym kształcenie na odległość stanowi jedynie uzupełnienie tradycyjnego sposobu nauczania.

1.5.8.

Na studiach I stopnia wymagane jest od studentów zaliczenie obowiązkowych praktyk,

które „mogą się odbywać w jednostkach gospodarczych, jednostkach administracji państwowej, administracji samorządowej, instytucjach społecznych, placówkach oświatowych, służby zdrowia, kultury, instytucjach naukowo-badawczych lub innych jednostkach, jeżeli charakter odbywanych przez studentów praktyk będzie zgodny z profilem kierunku studiów.” CEUW wspiera studentów w poszukiwaniu odpowiednich miejsc do odbywania praktyki. Szczególnie ważna jest w tym względzie współpraca z Radą Konsultacyjną. (W gronie członków Rady dominują osoby od dawna współpracujące z CEUW między innymi poprzez przyjmowanie studentów na praktyki.) CEUW ściśle współpracuje z Biurem Karier UW w kwestii dokumentacji przebiegu praktyki i podpisywanych umów. Osobą odpowiedzialną za rozliczanie praktyk jest powołany przez CEUW koordynator. Zgodnie z Regulaminem praktyk CEUW, ich celem jest integracja wiedzy z różnych dziedzin i jej aplikowanie w rozwiązywaniu problemów oraz nabycie umiejętności adaptowania się w zróżnicowanym środowisku. Natomiast program studiów II stopnia nie przewiduje praktyk zawodowych. Prowadzone praktyki podlegają wewnętrznej ocenie; przygotowana „Analiza praktyk studenckich” wykazała, że miejsca odbywania praktyk odpowiadają potrzebom studentów i dobrze wpisują się w proces kształcenia.

1.5.9.

Studia I i II stopnia na kierunku *europeistyka* prowadzone są w języku polskim. Ale ze względu na popularność zagadnień związanych z Unią Europejską oraz integracją europejską CEUW oferuje szereg zajęć dostępnych w innych językach; przede wszystkim w języku angielskim, ale także francuskim czy nawet tureckim. Wg ZO, umiędzynarodowieniu procesu kształcenia sprzyja organizowanie przez CEUW wykładów gościnnych prowadzonych przez wybitnych badaczy czy praktyków, ponieważ większość z tych wykładów odbywa się w języku angielskim. CEUW ma podpisane liczne umowy w ramach programu Erasmus+, dzięki czemu studenci i kadra dydaktyczna oraz pracownicy administracyjni mogą korzystać w wyjazdów zagranicznych. Dodatkowym atutem jest uczestnictwo w konsorcjach programu Erasmus Mundus oraz realizowanie projektów MSZ w ramach dyplomacji publicznej, które wzmacniają umiędzynarodowienie jednostki i prowadzonych przez nią studiów. W ramach programów Erasmus w latach 2013 – 16 wyjechało 76 studentów; przybyło zaś 484 studentów zagranicznych. Warto podkreślić, że pięcioro studentów wyjechało w ramach programu Erasmus Mundus (Chiny i Indie).

1.6.

Polityka rekrutacyjna prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi przepisami. Od kilku lat jednostka nie przeprowadziła skutecznego naboru na studia prowadzone w trybie niestacjonarnym (zwłaszcza II st.), choć tego rodzaju studia nadal są teoretycznie dostępne w ofercie CEUW.

1.6.1.

Przy rekrutacji na studia I stopnia (kandydaci z nową maturą) uwzględniane są język polski, matematyka oraz nowożytny język obcy jako przedmioty obowiązkowe. Zgodnie z programem studiów rekrutacja jest otwarta dla kandydatów o zróżnicowanych zainteresowaniach i w grupie przedmiotów do wyboru uwzględnia się: historię, geografę, wiedzę o społeczeństwie, filozofię, historię muzyki, historię sztuki, język łaciński i kulturę antyczną, język grecki i kulturę antyczną oraz nowożytny język obcy (inny niż wcześniej wymieniony obowiązkowy). Preferowani są kandydaci, którzy przystąpili do egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym (waga oceny 1, wobec 0,6 w przypadku poziomu podstawowego). Procedury rekrutacyjne uwzględniają kandydatów legitymujących się różnego rodzaju świadectwami maturalnymi oraz dokumentami równoważnymi z maturą.

W przypadku studiów II stopnia podstawą rekrutacji jest średnia arytmetyczna ocen z toku studiów. Kandydaci muszą się legitymować dyplomem licencjata, inżyniera lub magistra. Jednocześnie ZO zwraca uwagę, że zgodnie z uchwałą nr 239 Senatu UW z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie warunków i trybu postępowania rekrutacyjnego na studia pierwszego stopnia, jednolite magisterskie i studia drugiego stopnia nie ma mowy o „dodatkowej preferencji przyznanej absolwentom kierunku europeistyka lub studia europejskie ukończonego na dowolnej uczelni”, a co zostało wskazane w Raporcie samooceny. Jednostka przewiduje specjalne przywileje dla laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych, zgodnie z przepisami ogólnouniwersyteckimi. Jak zostało wskazane powyżej – Jednostka zapewnia równe szanse w dostępie do nauki, dotyczy to również osób o różnym stopniu niepełnosprawności.

1.6.2.

Do tej pory jednostka nie przeprowadzała takiej procedury. Jednocześnie w Jednostce są osoby, które uczestniczyły w organizowanych na UW warsztatach z zakresu uznawalności i walidowania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Obecnie trudno określić trafność przewidywanych metod, gdyż do tej pory nie przeprowadzono ani razu takiej procedury.

1.7.

W jednostce funkcjonuje system sprawdzania i oceniania postępów w uczeniu się oraz osiągania zakładanych efektów kształcenia, który umożliwia monitorowanie postępu studentów oraz przygotowania absolwentów do dalszej edukacji, pracy naukowej czy zawodowej.

1.7.1.

Stosowane w Jednostce metody sprawdzania i oceniania osiąganych efektów kształcenia są adekwatne do efektów kształcenia opisanych w uchwale Senatu UW oraz programu kształcenia przyjętego uchwałą Rady CEUW. Przegląd sylabusów zajęć studiów I oraz II stopnia wskazuje, że w trakcie zajęć o charakterze ćwiczeń i seminariów sprawdzane są umiejętności oraz kompetencje społeczne. Hospitacja zajęć wykazała, że przynajmniej część zajęć ma zasady oceny oparte również na ocenie ciągłej, które pozwalają studentom poznać postępy w uczeniu się. W przypadku ćwiczeń stosowane są również częste, krótkie kolokwia, które pozwalają studentom i prowadzącym monitorować i natychmiast dostrzegać wszelkie braki w zakresie posiadanej wiedzy i umiejętności.

Przyjęte w CEUW rozwiązania pozwalają na kompleksową ocenę osiągania zakładanych efektów kształcenia we wszystkich wymiarach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. ZO na podstawie sylabusów modułów kształcenia zauważa zwiększone wymagania wobec studiów II stopnia – przygotowując prace zaliczeniowe/semestralne muszą wykazać się pogłębioną wiedzą i umiejętnościami.

Sylabusy zajęć oraz wrywkowe sprawdzenie prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych potwierdziło, że stosowane są przejrzyste i obiektywne kryteria oceny. Rozkład ocen nie budzi – wg ZO – zastrzeżeń. Wystawiane oceny niedostateczne dotyczyły znaczących braków wiedzy i umiejętności, które z pewnością nie zasługiwały na oceny pozytywne. ZO nie dostrzegł żadnych niedociągnięć w rzetelności sprawdzania i oceniania postępów uczenia się. Prace dyplomowe skontrolowane przez ZO także nie budzą wątpliwości co do zasadności przyznanych ocen. Przygotowywane są one zgodnie z regulaminem studiów UW. Prace licencjackie i magisterskie wykazują odpowiednie zróżnicowanie w stosowanych metodach badawczych oraz w dogłębności przedstawienia opisywanej

problematyki. Na podstawie przeglądu prac licencjackich i magisterskich można bez trudu zauważyć edukacyjną wartość dodaną studiów II stopnia na kierunku *europeistyka*. CEUW stosuje system antyplagiatowy dla wychwytywania przypadków nieuczciwości naukowej.

1.7.2.

System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia przyjęty w CEUW jest przejrzysty i zapewnia porównywalność wyników sprawdzania oraz oceniania, jak również umożliwia określenie poziomu osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Studenci CEUW potwierdzają, że sposób oceniania jest rzetelny, przejrzysty i zrozumiały. Studenci mają zapewniony dostęp do wyników swoich egzaminów i mogą uzyskać kompleksowe wyjaśnienie podstaw wystawienia konkretnej oceny. ZO po wyrywkowym sprawdzeniu egzaminów potwierdza stosowanie obiektywnych zasad oceny. W odniesieniu do przestrzegania norm uczciwości akademickiej w CEUW prowadzone są działania, by wszelkie prace studentów podlegały kontroli systemem antyplagiatowym, choć w czasie wizyty ZO nie zostało to jeszcze wprowadzone.

3. Uzasadnienie

Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego jako jednostka prowadząca studia I oraz II stopnia na kierunku *europeistyka* – studia europejskie zgodnie z przepisami prawa określiła zakładane efekty kształcenia i prawidłowo przypisała kierunek studiów do obszarów nauk humanistycznych oraz społecznych. Wskazane dziedziny i dyscypliny naukowe znajdują swoje odbicie tak w efektach kształcenia, jak i programie studiów oraz w efektach przypisanych poszczególnym modułom. Prowadzone studia umiejętnie łączą teorię i praktykę. Jednocześnie, pracownicy naukowo-dydaktyczni włączają wynik własnych badań lub odwołują się do własnych doświadczeń pracy w instytucjach europejskich tak, aby absolwenci obydwu poziomu studiów posiadli niezbędną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, dobrze lokujące ich na rynku pracy. Szczególnie godne uznania jest powołanie Rady Konsultacyjnej, która umożliwia stałą współpracę z interesariuszami zewnętrznymi (jednocześnie należy zaznaczyć, że nieformalna współpraca rozwijana była już od 2004 roku).

CEUW sformułowało koncepcję kształcenia w sposób przejrzysty i zgodny ze strategią oraz misją tak Uczelni, jak i Centrum. Przy tworzeniu i modyfikowaniu programu kształcenia uwzględnione zostały tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki związanych ze studiami europejskimi.

Zakładane efekty kształcenia uwzględniają treści wynikające z dyscyplin oraz przedmiotów podstawowych dla kierunku studiów *europeistyka* na I i II stopniu.

Dobór treści programowych pozwala na uwzględnienie interdyscyplinarnej złożoności *europeistyki* oraz wykorzystanie badań naukowych prowadzonych przez nauczycieli akademickich.

Przewidywany programem studiów I oraz II stopnia czas kształcenia pozwala na osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów. A stosowane metody weryfikacji pozwalają na ich rzetelną i obiektywną ocenę.

Zasady rekrutacji są właściwe i respektują zasadę równości szans.

4. Zalecenia

W zakresie procedury rekrutacyjnej na studia II stopnia należy usunąć rozbieżność pomiędzy tym, co deklaruje jednostka, a tym, co jest zapisane w uchwale Senatu UW.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym

kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszaram kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena – w pełni (dla I i II st.)

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1.

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim.

Analiza spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla profilu ogólnoakademickiego obejmuje posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich, a także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Zgodnie z Raportem samooceny, Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego kierunku *europeistyka – studia europejskie* na poziomie studiów I stopnia 8 osób, w tym 3 nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 5 doktorów. Z kolei na poziomie studiów II stopnia 12 osób, w tym 6 nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 6 doktorów.

W dniu wizytacji przedłożono ZO aktualny wykaz minimum kadrowego na rok akademicki 2016/2017, z którego wynika, iż w bieżącym roku akademickim minimum kadrowe dla kierunku *europeistyka – studia europejskie* na poziomie studiów I stopnia stanowi 12 osób, w tym 5 nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 7 doktorów, natomiast na poziomie studiów II stopnia 14 osób, w tym 8 nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub

stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 6 doktorów.

W związku z przepisami przejściowymi, określonymi w § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1596) analiza minimum kadrowego dla wizytowanego kierunku studiów została przeprowadzona w oparciu o dotychczas obowiązujące przepisy prawa zawarte w rozporządzeniu stanowiącym poz. 5 Załącznika nr 1 raportu. A zatem minimum kadrowe dla wizytowanego kierunku studiów powinno spełniać warunki określone w § 12 ust. 1 i 3, § 14 ust. 1 oraz w § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370).

W związku z powyższym do minimum kadrowego kierunku *europaistyka – studia europejskie* prowadzonego na poziomie studiów I stopnia ZO zaliczył 12 osób (w tym 5 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 7 doktorów), natomiast na poziomie studiów II stopnia 14 osób (w tym 8 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 doktorów), gdyż mają zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarach wiedzy, odpowiadających obszarom kształcenia, wskazanym dla ocenianego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia zdefiniowane dla tego kierunku. Obszar nauk społecznych reprezentowany jest przez 12 osób a obszar nauk humanistycznych przez 3 osoby.

Osoby zaliczone do minimum kadrowego spełniają wymagania określone w § 13 ust. 1 oraz w § 8 ust. 1 pkt 2 lit. d w/w rozporządzenia oraz w art. 9a ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż wszyscy spełniają także wymóg określony w § 13 ust. 2 w/w rozporządzenia.

Dokumentacja oraz informacje zamieszczone w zintegrowanym systemie o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on, a w szczególności oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwalają na stwierdzenie, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku dla *obszaru nauk społecznych* określa § 17 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia stanowiącego poz. 5 Załącznika nr 1 raportu. Wynosi on 1: 64 przy obowiązującym granicznym 1:120; studentów jest 955, a zatem stwierdza się, iż został on spełniony.

2.2

Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych (ze szczególnym uwzględnieniem tych o charakterze międzynarodowym) oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Wszyscy nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku *europaistyka – studia europejskie* prowadzą zajęcia z zakresu swojej specjalizacji naukowej w ramach odpowiedniego obszaru nauk (humanistycznych lub społecznych). Nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *europaistyka – studia europejskie* z zakresu swojej specjalizacji naukowej w ramach obszaru nauk społecznych jest 12, a w obszarze nauk humanistycznych jest ich 3. Posiadają oni bogaty dorobek naukowy głównie w zakresie takich dyscyplin naukowych jak

nauki o polityce (6) i prawo (4) – rozwijany w ramach ustawicznie prowadzonych przez

nich badań własnych oraz badań statutowych prowadzonych przez Jednostkę, tj. Centrum Europejskie UW. Mając długoletnią praktykę w prowadzeniu zajęć, nauczyciele ci dysponują właściwymi kompetencjami dydaktycznymi, rozwijanymi m.in. dzięki licznym szkoleniom i wymianie doświadczeń w ramach hospitacji. Wszystko to pozwala w pełni realizować program studiów oraz osiągać zakładane efekty kształcenia. Ze względu na fakt, że jeden przedmiot realizowany jest poprzez techniki kształcenia na odległość stwierdza się, że kadra jest przygotowana do takich metod prowadzenia zajęć.

2.3.

Polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej. Potwierdza to duża ilość programów i projektów krajowych oraz międzynarodowych i wymian realizowanych z zagranicznymi ośrodkami akademickimi, a także staży krajowych i zagranicznych. Polityka kadrowa jednostki opiera się na dwóch podstawowych założeniach: naborze kadr najlepiej odpowiadających pod względem kwalifikacji profilowi prowadzonych studiów i badań naukowych oraz wspomaganiu pracowników etatowych w zakresie podwyższania ich kwalifikacji zawodowych, w tym podnoszenia ich kompetencji dydaktycznych, zwiększania dorobku naukowego oraz uzyskiwania stopni i tytułów naukowych. Odbyna się to za pomocą wspierania pracowników w zakresie publikowania przez nich prac naukowych, w tym zwłaszcza doktorskich i habilitacyjnych, udziału w konferencjach i szkoleniach, zdobywania grantów, nagród, stypendiów naukowych i wyjazdów zagranicznych zwiększających umiędzynarodowienie kadry. W stosunku do pracowników nieetatowych prowadzona jest polityka doboru właściwych osób i kontroli prowadzonych przez nich zajęć (m.in. za pomocą ankiet studenckich).

2.4

Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszarów wiedzy, odpowiadających obszarom kształcenia, do których został przyporządkowany kierunek *europaistyka – studia europejskie*, a także w dziedzinie oraz dyscyplinie, do których odnoszą się efekty kształcenia. Interdyscyplinarne badania naukowe są prowadzone w zakresie *europaistyki*, mieszcząc się w dwóch obszarach wiedzy: nauk humanistycznych i społecznych oraz w dziedzinach oraz dyscyplinach naukowych: etnologii, historii, historii sztuki, filozofii, socjologii, ekonomii, prawie i nauce o polityce jako dyscyplinie wiodącej. Wyniki badań są wykorzystywane w procesie kształcenia, co pozwala na zapewnienie jedności merytorycznej i funkcjonalnej badań naukowych z dydaktyką. W Jednostce realizowane są moduły zajęć (prawniczy, ekonomiczny, politologiczny, społeczno-kulturowy, systemy informacyjne UE i RE, metodologia badań nad integracją europejską, cywilizacja europejska i demokracja, administracja, sprawy wewnętrzne i wymiar sprawiedliwości, gospodarka i finanse publiczne w UE, bezpieczeństwo europejskie, polityki UE, polityka zagraniczna i dyplomacja) w pełni związane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinach nauki właściwych dla ocenianego kierunku studiów, służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia analizy i badań naukowych. Do przykładowych projektów badawczych temu służących zaliczyć można: międzynarodowy projekt badawczo-dydaktyczny pt. „L'Académie du Jeune Européen” (Akademia Młodego Europejczyka); międzynarodowy projekt badawczy pt. „Eastern Policy of the European

Union: Achievements and Problems” czy międzynarodowa sieć badawcza „Central Network” w ramach projektu: „Transnational Europe: new constellations of solidarity and the <refugee crisis>”. Dla podniesienia jakości studiów ich program jest obecnie rozszerzany o zajęcia z zakresu innych dyscyplin, jak np. finanse, nauki o administracji, nauki o poznaniu czy komunikacji społecznej.

2.5

Rezultaty prowadzonych w Jednostce badań naukowych (publikacje, wiedza i kompetencje badawcze) są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku *europaistyka – studia europejskie* oraz w jego realizacji. Rezultaty te są widoczne w nowym programie kształcenia pod nazwą „interdyscyplinarne studia europejskie”. Ma on na celu lepsze powiązanie prowadzonych w Jednostce badań z programem kształcenia, koncentrując się na pięciu głównych obszarach obejmujących teoretyczno-metodologiczne, międzynarodowe, prawno-polityczne, społeczno-gospodarcze i kulturowe aspekty studiów europejskich. Docenić tu także trzeba fakt, iż rezultaty międzynarodowych badań/projektów naukowych wykorzystywane są w licznych programach i zajęciach dla studentów prowadzonych w językach obcych. Tematyka prac dyplomowych jest powiązana z tematyką prowadzonych badań i projektów badawczych, a proponowane wykłady do wyboru wynikają z realizowanych badań i projektów.

3. Uzasadnienie

Wystawiona ocena – w pełni – uzasadniona jest następującymi względami. Po pierwsze, struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada w pełni wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim. Po drugie, prowadzona polityka kadrowa w pełni umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej. Po trzecie, Jednostka (Centrum Europejskie UW) prowadzi badania naukowe w zakresie obszarów wiedzy odpowiadających obszarom kształcenia, do których został przyporządkowany kierunek *europaistyka – studia europejskie*, a także w dziedzinach oraz dyscyplinach, do których odnoszą się efekty kształcenia. I po czwarte, rezultaty prowadzonych w Jednostce badań naukowych są w pełni wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku *europaistyka – studia europejskie* oraz w jego realizacji.

4. Zalecenia

Brak

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym

z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1 Jednostka w pełnym zakresie współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym. Ze względu na interdyscyplinarność studiów otoczenie społeczno-gospodarcze i kulturalne jednostki uczestniczy w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji. W skład tego otoczenia wchodzi instytucje państwowe, organizacje pozarządowe, instytucje mediów i kultury oraz przedsiębiorcy. Jego reprezentanci od samego początku funkcjonowania kierunku uczestniczyli w projektowaniu programu kształcenia. Dowodził tego skład Rady Naukowej CE, która zatwierdzała pierwszą wersję programu *europaistyki*. Program kształcenia wyrażony po raz pierwszy w języku Krajowych Ram Kwalifikacji także zaopiniowali przedstawiciele tego otoczenia. Weryfikacja efektów kształcenia odbywała się przy okazji wspólnych przedsięwzięć, np. szkoleń organizowanych dla przedstawicieli różnych środowisk (m.in. nauczycieli, sędziów czy leśników) lub też udziału pracowników Centrum Europejskiego w różnorodnych działaniach poza uczelnią (np. działalności sądów arbitrażowych). Na uwagę zasługuje tu też fakt, że Centrum Europejskie UW na prośbę przedstawicieli grupy kancelarii prawniczych przeprowadziło specjalistyczne szkolenie dla pracowników tych kancelarii z zakresu systemów informacji prawnej UE. Podczas szkolenia zebrano dane odnoszące się do oczekiwanych od studentów umiejętności w zakresie tych systemów. W konsekwencji szkolenie posłużyło do udoskonalenia zajęć z tego zakresu. Poza tym studenci Centrum Europejskiego raz do roku samodzielnie przygotowują konferencję naukową. Do udziału zapraszają wielu prelegentów spoza CE. Proszą także o patronat wiele instytucji zewnętrznych. Bardzo często do współpracy zapraszane jest przez nich Centrum Stosunków Międzynarodowych, w którym zasiadają eksperci społeczni, gospodarczy i z zakresu kultury. W 2016 r. jednostka podjęła decyzję o utworzeniu Rady Konsultacyjnej, która wyrażałaby swoje opinie na temat nowego programu studiów. Rada zaczęła funkcjonować w maju 2016 r., a w planach jest organizacja kolejnych spotkań Rady w celu weryfikacji efektów kształcenia i oceny stopnia ich realizacji. Przy Centrum Europejskim UW działa także Stowarzyszenie Absolwentów. W maju 2016 r. z okazji 200-lecia UW zorganizowano zjazd absolwentów, którego częścią była dyskusja nad programem studiów. Jednostka podejmuje wspólne inicjatywy z organizacjami pozarządowymi i think-tankami (takimi jak Fundacja Schumana, Forum Obywatelskie, Centrum Stosunków Międzynarodowych, Kolegium Natolińskie), włączając w te działania studentów. Współpraca z otoczeniem kulturalnym należy do najlepiej rozwiniętych na UW, czego przejawem są liczne pokazy filmowe, debaty, warsztaty czy wystawy organizowane przez CE razem ze środowiskiem filmowym, literackim i teatralnym (np. z Teatrem Polskim w Warszawie).

3.2 Nie dotyczy. Nie są prowadzone studia we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne.

3. Uzasadnienie

Wystawiona ocena – w pełni – uzasadniona jest następującymi względami. Po pierwsze, jednostka (Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego) współpracuje z otoczeniem społecznym i kulturalnym, w mniejszym stopniu z otoczeniem gospodarczym. Po drugie, jednostka zapewnia udział przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia poprzez konsultacje, opiniowanie oraz uczestnictwo w procesie projektowania programu kształcenia. Odbywa się to m.in. przy udziale Rady Konsultacyjnej przy CE UW oraz

Stowarzyszenie Absolwentów. Po trzecie, jednostka zapewnienia udział przedstawicieli tego otoczenia w weryfikacji i ocenie stopnia realizacji programu studiów. Weryfikacja ta i ocena efektów kształcenia odbywała się przy okazji wspólnych przedsięwzięć Centrum Europejskiego UW, m.in. szkoleń organizowanych dla przedstawicieli różnych środowisk (m.in. nauczycieli, sędziów, prawników czy leśników) lub też poprzez udział pracowników CE UW w różnorodnych działaniach poza uczelnią (np. działalności sądów arbitrażowych).

4. Zalecenia

Zalecana jest intensywniejsza współpraca z otoczeniem gospodarczym, włącznie z pracodawcami i organizacjami pracodawców.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1.

Jednostka dysponuje w swojej siedzibie (Warszawa, Al. Niepodległości 22) 8 salami różnej wielkości – od 10-osobowych sal seminaryjnych do 120-osobowych sal wykładowych, w tym także jedną salą komputerową. Dodatkowo CE wynajmuje na Centralnym Kampusie UW aule wykładowe. Warunki lokalowe i wyposażenie w sprzęt w pełni zapewniają prawidłową realizację programu kształcenia zarówno na studiach I, jak i II stopnia, przy łącznej liczbie studentów nieprzekraczającej 1000 osób. Wyposażenie sal jest kompletne, a jedynie w niektórych z nich sprzęt pomocniczy do zajęć należy donosić z magazynu i instalować przed zajęciami. Pomieszczenia dydaktyczne są utrzymane w dobrym stanie technicznym. Do wszystkich pomieszczeń jest zapewniony dostęp osób niepełnosprawnych ruchowo. Reasumując, Jednostka w pełni zabezpiecza bazę naukową i dydaktyczną umożliwiającą realizację zaplanowanego procesu dydaktycznego oraz osiągnięcia założonych efektów kształcenia w ramach ocenianego kierunku studiów.

4.2

Jednostka dysponuje specjalistyczną biblioteką (wraz z czytelnią). Biblioteka ta ma dodatkowo status ośrodka sieci *Centrów Dokumentacji Europejskiej* Komisji Europejskiej (co uprawnia do otrzymywania bezpłatnie egzemplarza każdej publikacji wydawanej przez instytucje unijne, a także do uprzywilejowanego dostępu do niektórych baz danych UE). Biblioteka gromadzi literaturę naukową z zakresu szeroko pojmowanych studiów europejskich już od 1992 r. Biblioteka umożliwia dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki. Uzupełnieniem zbiorów biblioteki CE jest dostęp do piśmiennictwa naukowego (zwłaszcza z zakresu europeistyki i studiów europejskich) oraz elektronicznych czasopism z całego świata zapewniany przez główną bibliotekę Uczelni, czyli Bibliotekę Uniwersytetu Warszawskiego (BUW). W bibliotece Centrum znajduje się 16 miejsc dla czytelników, 3 stanowiska komputerowe, wyposażona jest także w ksero i skaner. W Bibliotece jest możliwy również dostęp do elektronicznych wersji prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich) pełnotekstowych baz danych i bibliotek elektronicznych. W zakresie zbiorów ustalono, iż pozycje książkowe Biblioteka pozyskuje na kilka sposobów: poprzez kupno, dary, wymianę (od 2014 r. biblioteka prowadzi stałą wymianę z 2 placówkami: z biblioteką Uczelni Łazarskiego i biblioteką ISP PAN). Na dzień 31.12.2015 r. w zbiorach biblioteki CE UW znajdowało się 10429 książek. W 2015 w odpowiedzi na zgłoszone zapotrzebowania zostało zakupionych 14 książek, ponadto biblioteka otrzymała 48 pozycji książkowych (w darze, lub w ramach wymiany). Odnosnie czasopism, Biblioteka obecnie prenumeruje 11 tytułów; w ramach wymiany i darów otrzymuje 8 tytułów. Biblioteka Centrum Europejskiego udostępnia także dostęp do: bazy European Sources Onlilne, do wybranych części bazy HeinOnLine, do pełnotekstowej bazy e-publikacje Nauki Polskiej. Reasumując, ZO stwierdził, że jest w pełni zapewniony jest dostęp do literatury wskazanej w sylabusach.

4.3

W aktualnym programie studiów I i II stopnia realizowany jest przy użyciu technik i metod nauczania na odległość 1 przedmiot. Są to zajęcia łączące metody zdalne z tradycyjnymi zajęciami w sali. Zarówno wykładowca, jak i studenci, mogą korzystać z platformy e-learningowej, która zarządzana jest przez specjalistyczny ośrodek uniwersytecki COME UW, co – zdaniem ZO – w pełni zapewnia dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej i w pełni umożliwia jej wykorzystanie w procesie kształcenia i komunikacji naukowej.

3. Uzasadnienie

Jednostka w pełni zapewnia bazę materialną potrzebną do realizacji procesu kształcenia w ramach kierunku *europeistyka – studia europejskie*. Studenci mają do dyspozycji sale dydaktyczne wyposażone w sprzęt multimedialny (zamontowany na stałe lub donoszony przez prowadzących zajęcia.) Baza naukowa w przypadku ocenianego kierunku studiów oparta jest na zasobach dostępnych w Bibliotece. Studenci mają pełne możliwości korzystania z zasobów literatury związanej z kształceniem w ramach kierunku *europeistyka – studia europejskie*. Władze Jednostki zapewniają aktualizację literatury.

Jednostka w pełni wykorzystuje bardzo dobrze zorganizowany ogólnouczelniany system dostępu do kształcenia. 4. Zalecenia Brak
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy 5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.* 5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.* 5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.* 5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych. 5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.
1. Ocena – w pełni 2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi. 5.1. Studenci ocenianego kierunku wskazują na dużą dostępność nauczycieli akademickich poza zajęciami, zarówno w formie konsultacji osobistych (obligatoryjnie 2-godzinne dyżury w tygodniu) jak i przy pomocy poczty elektronicznej. W przypadku powstawania sporów z nauczycielami akademickimi, związanych z naruszaniem praw studenta w procesie zaliczania przedmiotu, sprawy zgłaszane są na bieżąco bezpośrednio przez studentów lub poprzez Samorząd Studentów do Władz CE. Sprawy rozpatrywane są przez Dyrektora albo Wicedyrektora lub na posiedzeniach Rady CE, co potwierdza przekazana dokumentacja. Studenci obecni na spotkaniu z ZO pozytywnie ocenili tryb zgłaszania problemów oraz pomoc i sprawiedliwość Władz w ich rozwiązywaniu. Studenci mogą zwrócić się o pomoc do kierownika studiów, pełniącego rolę opiekuna studentów, przygotowującego coroczne raporty zawierające opis zgłaszanych przez

studentów problemów. Przekazana dokumentacja oraz rozmowy ze studentami pokazują dużą aktywność w zakresie spraw dydaktycznych, naukowych, kulturalnych oraz promocyjnych Samorządu Studentów CE przejawiającą w organizowaniu spotkań, szkoleń oraz dni adaptacyjnych, które pomagają studentom na początku ich studiów. Samorząd Studentów otrzymuje środki finansowe na swoją działalność oraz wsparcie merytoryczne od Władz CE, dysponuje też biurem w budynku CE. W CE działa koło naukowe Europa Nova. Członkowie koła realizują projekty naukowe i popularnonaukowe, zajmują się też wydawaniem czasopisma „!Centrum Europa Świat”. Publikacje naukowe studentów, w tym prace licencjackie i magisterskie, mogą znaleźć się w zbiorach wydawanych przez CE. Studenci ocenianego kierunku zajmują się organizacją konferencji, debat i seminariów dotyczących aktualnych problemów Polski, Europy i świata w ramach platformy Centrum Debata Publicznej, organizują forum dyskusyjne FilMOTEKA Aktywnego Człowieka oraz biorą też udział w spotkaniach i konferencjach ogólnopolskich. Studenci podkreślają dużą rolę i pomoc nauczycieli akademickich w działalności naukowej oraz wskazują na widoczne doświadczenie części kadry dydaktycznej w firmach branżowych. Uniwersytet Warszawski oferuje wszystkie świadczenia wymienione w art. 173 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Warszawskiego został wprowadzony w uzgodnieniu z Parlamentem Studentów UW. Studenci składają wnioski stypendialne wygenerowane w systemie USOS wraz z kompletem dokumentów uprawniających do przyznania stypendium w siedzibach komisji stypendialnych. Za wydawanie decyzji administracyjnych w sprawach przydziału stypendiów socjalnych, specjalnych dla osób niepełnosprawnych, Rektora oraz zapomóg losowych odpowiadają Wydziałowa Komisja Stypendialna oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna, w których większość składu stanowią studenci, zgodnie z art. 177 ustawy. Studenci mogą również korzystać z możliwości zamieszkania w domach studenckich UW.

5.2.

Jednostka stwarza studentom możliwość udziału w wymianach międzynarodowych (program Erasmus Plus) oraz krajowych (program MOST), także w ramach umów bilateralnych z wieloma ośrodkami europejskimi. W ostatnich 3 latach udział w wymianach wzięło 62 studentów polskich oraz 98 studentów przyjeżdżających z zagranicy. Aby wziąć udział w wymianie studyjnej lub praktykach, student musi spełnić szereg wymagań, takich jak odpowiednie umiejętności językowe potwierdzone certyfikatem lub wynikiem egzaminu B2 i odpowiednia średnia ocen. Studenci biorą też udział w rozmowie kwalifikacyjnej, która pomaga im określić swoje cele i motywacje do wyjazdu. Jednym z członków Komisji Kwalifikacyjnej do programu Erasmus jest przedstawiciel studentów wskazywany przez Samorząd Studentów CE. W przypadku odpowiedniego doboru modułów kształcenia nie występują problemy z zaliczeniem semestru, który odbył się poza macierzystą uczelnią. Studenci biorący udział w wymianach pozytywnie oceniają ich organizację oraz wpływ na dalsze studia. Na wyróżnienie zasługuje regularne zbieranie oraz udostępnianie studentom w bibliotece CE opinii na temat wyjazdów zagranicznych. Opinie są przygotowywane obligatoryjnie przez uczestników wracających z wyjazdów i mogą posłużyć kandydatom do wyjazdów jako źródło informacji oraz inspiracji. W sprawozdaniu po zakończeniu wyjazdu studenci przedstawiają krótki opis wyjazdu, możliwość wyboru ścieżek rozwoju, opis realizowanych zajęć, także dodatkowych, poziom językowy, rzeczywiste koszty utrzymania, problemy oraz sposoby ich rozwiązywania, a także ogólne doświadczenia.

5.3.

Studenci ocenianego kierunku korzystają z oferowanych przez Uczelnię targów pracy (Dni Kariery) i spotkań z przedstawicielami firm branżowych. Studenci mogą korzystać z pomocy Biura Karier UW podczas poszukiwania miejsc praktyk i pracy. Biuro Karier odpowiada też za organizację wydarzeń ułatwiającym studentom kontakt z rynkiem pracy. Absolwenci kierunku i pracownicy przedsiębiorstw oraz jednostek administracyjnych biorą również często gościnny udział w zajęciach dydaktycznych na zaproszenie prowadzących, przedstawiając własne badania naukowe lub doświadczenia z pracy zawodowej. Powołane zostało Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów CE, dzięki któremu absolwenci kierunku mogą utrzymywać ciągły kontakt z Jednostką. Corocznie organizowany jest Piknik Europejski CE z udziałem absolwentów, co pomaga studentom w kontaktach z rynkiem pracy. Studenci obecni na spotkaniu z ZO przyznali, że uczestniczyli w spotkaniach z absolwentami, dzięki czemu zwiększyły się ich możliwości w zakresie poszukiwania miejsc praktyk oraz znalezienia pracy zawodowej.

5.4.

W Uniwersytecie Warszawskim powołano Biuro Osób Niepełnosprawnych UW, które od 2000 r. zajmuje się kompleksową obsługą studentów niepełnosprawnych, a także studentów mających przejściowe trudności w realizacji programu studiów ze względu na przewlekłe choroby. Budynek CE oraz pozostałe budynki UW są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową poprzez zainstalowanie wind, budowę podjazdów, toalet oraz przygotowanie stanowisk komputerowych i oznaczeń dla osób słabo widzących. Osoby niepełnosprawne mogą liczyć na odpowiednie dostosowanie programu studiów, planu zajęć, formy i trybu zaliczenia przedmiotu oraz limitu nieobecności na zajęciach. Mogą też korzystać z pomocy asystentów transportujących i notujących, tłumaczy języka migowego i konsultacji ze specjalistami. Studenci otrzymują też stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, przewidziane w art. 173 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. W opinii studentów niepełnosprawnych obecnych na spotkaniu z ZO pomoc oferowana przez Uczelnię w znacznym stopniu ułatwia studiowanie.

5.5.

Studenci kierunku *europaistyka* mają zapewnioną obsługę administracyjną w Dziekanacie CE. W ich opinii pracownicy Dziekanatu są osobami kompetentnymi, życzliwymi i pomocnymi w obsłudze dotyczącej realizacji programu studiów. Studenci wysoko oceniają dostępność pracowników Dziekanatu zarówno w godzinach otwarcia jak i za pośrednictwem telefonów i poczty elektronicznej. Za obsługę mediów społecznościowych oraz strony internetowej CE odpowiedzialny jest częściowo od niedawna Samorząd Studentów, co potwierdza protokół z posiedzenia Rady CE. Dzięki temu studenci są bieżąco informowani o organizowanych spotkaniach, wydarzeniach i ankietyzacjach. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO, działalność Samorządu w zakresie przekazywania informacji jest znacząca i pozytywnie oceniana. Wiele informacji, takich jak na przykład sylabusy, opis przedmiotów, ankiety i ich wyniki czy wzory wniosków i dokumentów, dostępnych jest w systemie USOSweb. Samorząd prowadzi także szkolenia wakacyjne z obsługi systemu, które pomagają studentom po raz pierwszy zapisać się na zajęcia. Studenci powołani do komisji stypendialnych świadczą pomoc w zakresie procedur wnioskowania o stypendia, co jest pozytywnie oceniane przez pozostałych studentów oraz pracowników Dziekanatu odpowiedzialnych za sprawy socjalne.

3. Uzasadnienie

Studenci ocenianego kierunku otrzymują od Uczelni i wizytowanej Jednostki niezbędne wsparcie dydaktyczne oraz naukowe, potrzebne do realizacji programu studiów. Wsparcie materialne oferowane przez UW spełnia przepisy ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci mają szeroką możliwość brania udziału w wymianach zagranicznych i często z tej możliwości korzystają, pozytywnie wypowiadając się o organizacji wyjazdów. Mają też kontakt z przedstawicielami firm branżowych, zarówno w formie organizowanych wydarzeń jak i podczas zajęć dydaktycznych. Studenci niepełnosprawni otrzymują od Uczelni niezbędne wsparcie i mogą zwrócić się po pomoc do Biura Osób Niepełnosprawnych UW. Pracownicy Dziekanatu zapewniają kompetentną i życzliwą pomoc w sprawach administracyjnych. Studenci pozytywnie oceniają działalność Samorządu Studentów w zakresie wsparcia udzielanego im na początku studiów, promocji i informacji oraz wsparcia przy procedurach pomocy materialnej.

4. Zalecenia

Brak

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia

i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów

w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu

zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena - w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1.

Polityka jakości w wizytowanej jednostce została ujęta w dokumencie „Zasady zapewnienia jakości kształcenia w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego” przyjętym na mocy uchwały Rady Centrum Europejskiego z dnia 20 listopada 2012 r. Ramy prowadzonej polityki jakości wyznacza także Strategia rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego oraz Centrum Europejskiego, który realizuje zaktualizowaną strategię rozwoju, wyznaczoną na lata 2015 – 2018, przyjętą na mocy uchwały nr 5/16 Rady Centrum Europejskiego z dn. 24.03.2016 r. Aktualnym aktem prawnym regulującym kwestie zapewnienia jakości kształcenia w wizytowanej jednostce jest uchwała Rady Centrum Europejskiego z dnia 10.05.2016 r. w sprawie: *system zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego*. Wraz z wprowadzeniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia określono jego cel, obszary funkcjonowania oraz strukturę organizacyjną, a także 13 procedur, do których należą: procedura zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów; procedura oceny weryfikacji i oceny realizacji efektów kształcenia; procedura zapewniania jakości kadry dydaktycznej i oceny zajęć dydaktycznych; procedura kontroli systemu oceniania studentów; procedura kontroli sylabusów przedmiotów; procedura monitorowania punktów ECTS przyznanych przedmiotom w programach kształcenia Centrum Europejskiego; procedura dotycząca nieobecności na zaliczeniach i egzaminach oraz sytuacji spornych między prowadzącym zajęcia a studentem; procedura dyplomowania; procedura monitorowania karier absolwentów Centrum Europejskiego; procedura monitorowania zasobów materialnych; monitorowania środków wsparcia dla studentów; gromadzenia, analizowania i wykorzystania informacji na temat kształcenia; publikowania informacji na temat kształcenia, a także procedura dotycząca aktualizacji systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. Strukturę WSZJK na poziomie Centrum Europejskiego tworzą: Dyrektor i jego zastępcy, Rada Centrum Europejskiego, Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia, a także Komisja Dydaktyczna. W pracach Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia uczestniczy przedstawiciel studentów wizytowanego kierunku studiów. Ponadto są w nim także przedstawiciele nauczycieli akademickich oraz pracowników administracji, co świadczy o tym, że każda grupa społeczności akademickiej ma możliwość wpływu na kwestie związane z jakością kształcenia w jednostce. W ramach harmonogramu przebiegu wizytacji ZO spotkał się z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, podczas którego ustalono, iż posiedzenia Zespołu są zwoływane doraźnie, stosownie do potrzeb, natomiast efekty pracy Zespołu są protokołowane. W toku wizytacji dokonano analizy zakresów obowiązków oraz uprawnień gremiów i osób działających na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, z której wynika, że zostały właściwie określone i przyporządkowane, a zatem zakres kompetencji i odpowiedzialności w ramach struktury zarządzania procesem dydaktycznym w

Centrum Europejskim jest jasny i zrozumiały. Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem systemu zarządzania jakością kształcenia w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego sprawuje Dyrektor, który odpowiedzialny jest za sprawne funkcjonowanie systemu, w tym za zarządzanie jakością procesu kształcenia na wizytowanym kierunku studiów. Procedury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów pozwalają na systematyczne podnoszenie poziomu jakości prowadzonego kształcenia. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenie programu kształcenia. Ponadto cykliczny przegląd systemu jakości kształcenia umożliwia formułowanie wniosków i rekomendacji w zakresie modyfikacji programów kształcenia i doskonalenia jakości kształcenia. Zgodnie z zakresem kompetencji, oceny funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Centrum Europejskim dokonuje Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia, który obowiązany jest przedłożyć Radzie Centrum Europejskiego propozycje zmian, ponadto uprawnienie do doskonalenia systemu posiada także Komisja Dydaktyczna oraz Dyrektor Centrum Europejskiego. Na podstawie analizy przedłożonej podczas wizytacji dokumentacji, a także przeprowadzonych rozmów i spotkań z osobami i gremiami działającymi na rzecz zapewnienia jakości kształcenia, można stwierdzić, iż przyjęte w ramach WSZJK procedury i rozwiązania służą wizytowanej jednostce budowaniu i rozwijaniu kultury jakości kształcenia.

6.1.1.

Wizytowana jednostka wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zawierający procedurę „zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów”, a także procedurę „kontroli sylabusów przedmiotów”. Projektowanie programów kształcenia, ich realizację i ocenę rezultatów reguluje uchwała nr 316 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17.12.2014 r. Powyższe rozwiązania wskazują, iż wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia, w kształtowaniu oferty dydaktycznej, w tym doborze specjalności, ponadto biorą także udział w tworzeniu i doskonaleniu programu kształcenia, w tym efektów kształcenia. W toku wizytacji potwierdzono informację, że propozycję zmian w programach kształcenia, realizowanych efektów kształcenia i planów studiów może zgłosić student, nauczyciel prowadzący zajęcia oraz pozostali interesariusze wewnątrzni, a także interesariusze zewnątrzni związani z Centrum Europejskim. Opinie te gromadzi i analizuje Komisja Dydaktyczna, która zgłasza je Radzie Centrum Europejskiego. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje procedurę monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia, za które odpowiada Komisja Dydaktyczna uwzględniająca: sprawozdanie Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia dotyczące ewaluacji efektów kształcenia; wyniki ewentualnej ankiety dotyczącej sposobów oceniania studentów; wyniki ankiety studenckiej oceniającej wykładowców i prowadzone przez nich zajęcia; wyniki ankiety ogólnouniwersyteckiej prowadzonej przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia; wyniki badania losów absolwentów prowadzone przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia oraz wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych. W celu dostosowania programów kształcenia do wymagań rynku pracy Komisja Dydaktyczna dokonuje także systematycznego przeglądu badań rynku pracy; rekomendacji potencjalnych pracodawców oraz Stowarzyszenia Absolwentów. W celu dostosowania efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy na bieżąco zasięga opinii u nauczycieli akademickich czynnych zawodowo. Dokonując analizy potrzeb rynku pracy Komisja Dydaktyczna Centrum Europejskiego na potrzeby nowych programów kształcenia skorzystała z

przeprowadzanych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości cyklicznych badań pod nazwą Bilans Kapitału Ludzkiego, z których wynika, że najważniejszymi, a jednocześnie najtrudniejszymi do pozyskania na rynku pracy kompetencjami pracowników są: komunikacja pisemna, komunikacja ustna, wrażliwość międzykulturowa, zaangażowanie, zdolności analityczne, adaptacja i współpraca (IV edycja badania). Pracodawcy przede wszystkim oczekują od przyszłego pracownika kompetencji w samoorganizowaniu sobie pracy (samodzielności, zarządzania czasem, podejmowania decyzji, inicjatywy, odporności na stres, ogólnej chęci do pracy) oraz umiejętności interpersonalnych, takich jak: komunikatywność, praca w grupie, umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach (I, II i III edycja badania). Komisja skorzystała także z raportu opracowanego przez Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy w 2013 r. pt. „Zapotrzebowanie na kwalifikacje i kompetencje zawodowe na mazowieckim rynku pracy”, w którym za kluczową kompetencję pożądaną od przyszłego pracownika uznano umiejętność wykorzystania posiadanej wiedzy w praktyce zawodowej. W związku z powyższą analizą Komisja Dydaktyczna rekomendowała, aby w programach kształcenia o profilu ogólnoakademickim stawiać za cel kształtowanie i ugruntowanie podstawowych kompetencji akademickich, takich jak: komunikatywność (w słowie i w piśmie), umiejętność pracy w zespole, samodzielność, wychodzenie z inicjatywą, umiejętność zarządzania własnym czasem i kreatywność. Nabywanie tych kompetencji powinno być, w opinii Komisji połączone z przyswajaniem wiedzy na temat problematyki europejskiej. Komisja Dydaktyczna kontroluje także od strony merytorycznej zawartość sylabusów przedmiotów. Z otrzymanych w toku wizytacji informacji wynika, iż wszystkie programy kształcenia podlegają cyklicznym przeglądom co najmniej raz w roku akademickim. Elementem systemu zapewnienia jakości kształcenia jest włączenie przedstawicieli studentów do prac Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia, jednakże w ocenie ZO wskazane jest rozważenie możliwości włączenia ich także do Komisji Dydaktycznej, która bezpośrednio zajmuje się weryfikacją programów kształcenia, ponadto udział studentów w pracach Komisji umożliwiłby w większym zakresie niż dotychczas wpływ studentów na realizację i weryfikację efektów kształcenia. W przypadku studentów opinie pozyskiwane są także podczas konsultacji i spotkań z opiekunami poszczególnych roczników. Źródłem informacji są także badania ankietowe oraz opinie Samorządu Studenckiego, który pełni rolę opiniodawczą programu kształcenia. Centrum Europejskie w realizowanej strategii rozwoju, określonej na lata 2015 – 2018 deklaruje wykorzystanie silnych stron i szans, które identyfikuje w relacjach z otoczeniem, szczególnie w zakresie oceny programu kształcenia i praktyk. Do powyższych ustaleń odnoszą się przyjęte rozwiązania systemowe, które umożliwiają interesariuszom zewnętrznym formułowanie uwag i zaleceń do programu kształcenia, szczególnie w zakresie form realizacji i metod weryfikacji efektów kształcenia, a także treści realizowanych w ramach przedmiotów specjalnościowych. Wpływ interesariuszy zewnętrznych na proces doskonalenia programów kształcenia i efektów kształcenia odbywa się poprzez ustabilizowane relacje Centrum Europejskiego z otoczeniem społeczno- gospodarczym, w tym rynkiem pracy, a w szczególności z podmiotami, z którymi Centrum kooperuje w ramach realizacji praktyk studenckich. W toku wizytacji uzyskano informacje, iż dotychczasowe kontakty z pracodawcami nie były sformalizowane, natomiast istniejące relacje utrzymują się w formie indywidualnych kontaktów pracowników z podmiotami związanymi z kierunkiem *europaistyka – studia europejskie*. Z kolei tematyka związana z kształtowaniem i doskonaleniem programów kształcenia była dyskutowana z interesariuszami zewnętrznymi w zależności od potrzeb i konieczności wynikającej z dążenia do zapewnienia najwyższej jakości kształcenia w ramach ocenianego kierunku. Aktualnie

prowadzona współpraca z interesariuszami zewnętrznymi została sformalizowana, stąd w maju 2016 roku powołano Radę Konsultacyjną Centrum Europejskiego. Do prac Rady zaproszono przedstawicieli z różnych sektorów i branż, w których zatrudnienie mogą i znajdują absolwenci ocenianego kierunku studiów, a zatem skład Rady stanowią: przedstawiciel Krajowej Rady Spółdzielczej „Tęcza Polska”, dyrektor Biura Rady Europy, przedstawiciel mediów („Polskie Radio”), naczelnik Ośrodka Informacji i Dokumentacji Europejskiej – Biblioteki Sejmowej, dyrektor Instytutu Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur, reprezentant spółki partnerskiej Hogan Lovells w Warszawie – Oddział w Polsce oraz Polskiej Fundacji imienia Roberta Schumana, dyrektor generalny oraz zastępca Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji oraz prezes Centrum Stosunków Międzynarodowych w Warszawie. Ponadto w pracach Rady uczestniczy także absolwent ocenianego kierunku studiów. W ramach harmonogramu przebiegu wizytacji ZO spotkał się z członkami Rady Konsultacyjnej, jako przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego wizytowanej jednostki, którzy wyrazili zadowolenie z dotychczasowej współpracy w zakresie konsultowania i doskonalenia programów kształcenia, w tym efektów kształcenia. Podczas spotkania interesariusze zewnętrzni wyrazili także chęć współpracy w zakresie realizacji prac dyplomowych.

6.1.2.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje systematyczne monitorowanie stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia, które prowadzone jest w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego zgodnie z II procedurą określoną w systemie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, a stanowi ją *„Procedura oceny weryfikacji i oceny realizacji efektów kształcenia”*. Monitoring obejmuje wszystkie rodzaje zajęć i jest prowadzony na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Centrum Europejskie co roku ocenia stopień realizacji efektów kształcenia. Za przeprowadzenie badania odpowiedzialny jest Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia. Pierwszym etapem analizy poziomu osiągania zakładanych efektów kształcenia zajmują się nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów, którzy kompleksowo sprawdzają poziom realizacji wszystkich efektów kształcenia zdefiniowanych w sylabusie prowadzonego przedmiotu. Kolejny etap stanowią analizy Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia przeprowadzone na podstawie danych uzyskanych z Sekretariatu, a dotyczące liczby studentów, którzy terminowo ukończyli studia oraz z opóźnieniem, którzy nie zaliczyli kolejnego etapu studiów, a także tych, którzy mieli problemy z zaliczeniem któregośkolwiek przedmiotu w ramach programu kształcenia. A zatem miernikami przyjętymi do oceny poziomu osiągania zakładanych efektów kształcenia są: oceny z zaliczeń i egzaminów, w tym prac dyplomowych wystawiane przez opiekunów prac i recenzentów oraz oceny uzyskane z egzaminu dyplomowego. Ponadto w ocenie uwzględniane są wyniki badań ankietowych przeprowadzanych wśród studentów, w tym opinie na temat nakładu pracy studenta, sposobu oceniania, zastosowanej formy realizacji efektów kształcenia, stopnia trudności egzaminów i zaliczeń, a także opinie absolwentów dotyczące przydatności osiągniętych efektów kształcenia na rynku pracy. W celu dokonania rzetelnej oceny stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia przeprowadzono weryfikację prac dyplomowych, zgromadzono opinie studentów dotyczące praktyk studenckich, a także zweryfikowano wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych pod kątem adekwatności stosowanych form realizacji i metod weryfikacji efektów kształcenia, które także w istotny sposób decydują o poziomie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W wyniku analiz przeprowadzonych na kierunku

europaistyka – studia europejskie prowadzonym w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego stwierdzono, iż średnie z ocen rozkładają się dość równomiernie, choć każdy przedmiot sprawia studentom inną trudność, natomiast wykładowcy kierują się własnymi zasadami stawiania przed studentami odpowiednio trudnych zadań. W uzasadnionych przypadkach Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia przeprowadza dodatkowe konsultacje, np. ocena realizacji efektów kształcenia za rok akademicki 2015/2016 wykazała, iż z przedmiotu „Arbitraż międzynarodowy” studenci uzyskali bardzo dobre wyniki, dlatego też Zespół ustalił, że ich przyczyną była zmiana formy realizacji oraz metody weryfikacji efektów kształcenia, jak również fakt, iż w badanym roku akademickim trafiła się grupa zdolnych i ambitnych studentów, szczególnie interesujących się przedmiotami prawnymi. Ponadto ze sprawozdań dotyczących organizacji i realizacji procesu dydaktycznego na kierunku *europaistyka* – studia europejskie wynika, iż realizacja i osiąganie efektów kształcenia oceniane jest na bardzo dobrym poziomie; studenci nie mają większych problemów z zaliczaniem przedmiotów, choć zauważono niepokojącą tendencję zwiększania się liczby studentów, którzy nie podchodzą do sesji egzaminacyjnej w pierwszych terminach oraz którzy nie kończą studiów w terminie. Po wnikliwej analizie tego zagadnienia ustalono, iż znaczna liczba studentów składa egzamin dyplomowy w trakcie kolejnego roku akademickiego po zakończeniu studiów, a zatem jest już aktywna na rynku pracy. Z kolei zjawisko niepodchodzenia do sesji egzaminacyjnej w terminie stanowi obecnie obszar zainteresowań Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia, który aktualnie pracuje nad rekomendacjami i zaleceniami dotyczącymi przeciwdziałaniu jego występowania, aczkolwiek podkreślono, iż Centrum Europejskie nie stanowi pod tym względem wyjątku, gdyż tendencje te zidentyfikowano także w skali całego Uniwersytetu. Jak wskazuje sprawozdanie z oceny realizacji efektów kształcenia w Centrum Europejskim w roku akademickim 2015/2016, z rozkładu ocen uzyskanych z egzaminów dyplomowych wynika, iż liczba studentów, którzy nie zaliczyli seminarium, jest wysoka, dlatego też zwrócono uwagę, iż w programie kształcenia należy już na wcześniejszych etapach stosować więcej prac o charakterze pisemnym, co aktualnie zostało uwzględnione w realizowanym procesie kształcenia. Z kolei rozkład ocen z egzaminów dyplomowych wskazuje, że studenci uzyskują głównie dobre, dobre plus i bardzo dobre oceny na końcowych egzaminach, a zatem uznano, że prawdopodobnie jest to spowodowane wyjątkowością tych egzaminów, stąd rozkład ten jest w ocenie Zespołu prawidłowy. Analizy ankiet studenckich wykazały, iż system oceniania działa prawidłowo; na poziomie satysfakcjonującym oceniono nakład pracy studenta. Z pytania dotyczącego oceny stopnia trudności egzaminów i zaliczeń udało się zidentyfikować przedmioty, z którymi trudności w zaliczeniu zgłosili studenci Centrum Europejskiego, a zatem stwierdzono, że są to przedmioty prawnicze, takie jak: „Naruszenie prawa UE”, „Prawo europejskie”, „Prawo Unii Europejskiej”, a także „Międzynarodowe stosunki gospodarcze” i „Geografia gospodarcza i polityczna”. Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia w ramach dalszych działań zweryfikował opinie studentów wyrażone w procesie ankietyzacji względem prowadzących powyższe zajęcia i w dwóch przypadkach uznał, że należy rozważyć możliwość poprawy sposobu ich realizacji. W ankietach studenci podnieśli także problem braku określenia jasnych zasad zaliczenia przedmiotu na początku zajęć, stąd Zespół podkreślił, iż prowadzący zajęcia nie w pełni wywiązali się z powierzonych obowiązków dydaktycznych. Dokonany w listopadzie 2015 roku przegląd prac dyplomowych dotyczył 148 prac magisterskich studentów Centrum Europejskiego z lat 2013/2014 – 2014/2015 i został przeprowadzony przez Komisję Dydaktyczną pilotażowo, a zatem nie ma charakteru systemowego i kompleksowego (przegląd nie dotyczył absolwentów studiów I stopnia – z tabeli zamieszczonej w

Raporcie samooceny dotyczącej *liczby absolwentów ocenianego kierunku studiów w ostatnich trzech latach z podziałem na poziomy i formy studiów* wynika, iż na koniec roku akademickiego 2014/2015 liczba absolwentów dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wynosiła łącznie 64 osoby). Weryfikacja prac dyplomowych została przeprowadzona pod kątem wykorzystania przez studentów literatury zagranicznej. Przedmiotem analizy objęto wyłącznie bibliografię załączoną do prac. W wyniku tej analizy stwierdzono, że: 105 prac zawierało odniesienia do 5 lub więcej pozycji w językach obcych, co stanowi 67%; 8 prac zawierało odniesienia do 3 – 4 pozycji w językach obcych – 5%; 14 prac zawierało doniesienia do 1 lub 2 pozycji w językach obcych – 9%; 21 prac nie zawierało odniesień do literatury obcej – 14%. Na podstawie powyższej analizy Komisja Dydaktyczna uznała, że ze względu na bogatą literaturę w języku polskim nie korzystano z literatury zagranicznej w stopniu zadowalającym, ponadto zwróciła uwagę, iż podczas pisania prac magisterskich studenci doskonaliły swoje umiejętności językowe, stąd w niektórych przypadkach zachodzi obawa, że umiejętności tych nie rozwinęto w sposób wystarczający. Wobec powyższego, w roku akademickim 2015/2016 Komisja Dydaktyczna zaleciła zobowiązanie opiekunów prac do zwrócenia uwagi na literaturę wykorzystaną przez seminarzystów. Ponadto podkreśliła potrzebę wypracowania rozwiązania mającego na celu realizację językowych efektów kształcenia (najlepiej poprzez lektoraty lub obowiązkowe zajęcia w językach obcych). W celu pomiaru poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przeprowadzono analizę praktyk studenckich. Analiza ta dotyczyła studentów, którzy ukończyli studia do 30 IX 2015 r. na kierunku *europaistyka – studia europejskie*, a zatem objęła 66 miejsc praktyk studentów rozpoczynających studia w roku akademickim 2012/2013. Z przeprowadzonej analizy wynika, że większość praktyk odbywała się w instytucjach ulokowanych w Warszawie (tylko 14 odbyło się poza stolicą); praktyki rozliczane były na ostatnim etapie studiów; dla co najmniej 6 studentów praktyka była częścią dłuższej pracy w danej instytucji, trwającej nie krócej niż 10 miesięcy; zdecydowana większość studentów (48 osób) odbywała praktyki w zwartym bloku poświęcając ok. miesiąca na ich realizację; 12 studentów zrealizowało program praktyk w ciągu 2 do 6 miesięcy pracując kilka lub kilkanaście godzin tygodniowo; prawie połowa (31) studentów realizowała praktykę w miesiącach wakacyjnych. Wśród miejsc, w których odbywały się praktyki można wyróżnić: przedsiębiorstwa – 27 studentów; instytucje samorządowe – 11; media (tv i czasopisma, portale internetowe) – 9; organizacje pozarządowe – 5; uczelnie – 5; administracja centralna – 3; spółki Skarbu Państwa lub instytucje państwowe – 3; biura poselskie – 1; instytucje naukowe – 1; inne – 1. W związku z powyższym stwierdzono, że miejsca praktyk odpowiadają profilowi studenta opisanemu w koncepcji kształcenia – zaskakująco wysoką pozycję zajęły przedsiębiorstwa związane z mediami, dlatego też w programie kształcenia uwzględniono efekty kształcenia w zakresie pogłębiania umiejętności posługiwania się językiem polskim w mowie i na piśmie. Ponadto stwierdzono, że należy utrzymać elastyczną formę terminu odbywania praktyk oraz akceptować pracę zawodową studenta jako formę praktyki. Z kolei analiza praktyk studenckich dotycząca studentów, którzy ukończyli studia do jesieni 2016 r., wykazała także, że miejsca praktyk odpowiadają profilowi studenta opisanemu w koncepcji kształcenia, jednakże zwrócono uwagę, iż najwięcej praktyk odbyło się w prywatnych firmach. Drugie miejsce zajęła administracja centralna, wysoką pozycję zajęła także administracja samorządowa i organizacje pozarządowe. Nie powtórzyło się zainteresowanie studentów przedsiębiorstwami związanymi z mediami. W wyniku tejże analizy sformułowano także rekomendację utrzymania elastycznej formy terminu odbywania praktyk oraz akceptacji pracy zawodowej jako formy praktyki. Monitorowanie stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia jest prowadzone także

w oparciu o opinie wyrażane przez absolwentów, stąd istotnych źródłem informacji są kontakty nauczycieli akademickich, Stowarzyszenie Absolwentów oraz Rada Konsultacyjna Centrum Europejskiego, w której pracach uczestniczy absolwent ocenianego kierunku studiów, który podczas spotkania z ZO wyraził zadowolenie z poziomu nabytej wiedzy, a szczególnie umiejętności i kompetencji, a także potwierdził ich ogromną przydatność w pracy zawodowej. W monitoringu poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia Centrum Europejskie czerpie także informacje z raportu przygotowanego w 2014 roku przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego pt. „*Monitorowanie losów absolwentów uczelni wyższych z wykorzystaniem danych administracyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych*”, na podstawie którego zidentyfikowano tzw. sylwetkę absolwenta oraz opracowano i wdrożono metody dydaktyczne umożliwiające większą aktywizację studentów. Zgodnie z uzyskanymi w toku wizytacji informacjami oraz treścią sprawozdań z organizacji i realizacji procesu dydaktycznego miernikiem oceny poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są także zadawalające wyniki rekrutacji oraz fakt niesłabnącego zainteresowania się środowiska zewnętrznego kształceniem w ramach ocenianego kierunku studiów. Wyniki oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są opracowywane i analizowane przez Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia oraz gromadzone w formie sprawozdania. Ponadto są upowszechniane, gdyż podlegają omówieniu przez Dyrektora Centrum Europejskiego z nauczycielami akademickimi, a szczególnie z kadrą zaliczoną do minimum kadrowego. Ponadto Dyrektor Centrum Europejskiego co roku przedstawia Radzie Centrum Europejskiego ocenę realizacji zakładanych w programach efektów kształcenia wraz z rekomendacjami do doskonalenia jakości kształcenia w jednostce. W ocenie biorą udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni.

6.1.3.

Weryfikacja przyjętych form realizacji oraz metod weryfikacji efektów kształcenia odbywa się w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego zgodnie z II procedurą określoną w systemie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, którą stanowi „*Procedura oceny weryfikacji i oceny realizacji efektów kształcenia*”. Weryfikacja dotyczy efektów kształcenia osiąganych przez studentów na każdym etapie kształcenia i na wszystkich rodzajach zajęć, w tym w procesie dyplomowania. Identyfikuje się także działania mające na celu wykrywanie i zapobieganie plagiatom. Rozwiązania systemowe wskazują, że w ocenie form realizacji oraz metod weryfikacji efektów kształcenia biorą udział interesariusze wewnętrzni (studenci, nauczyciele akademicy, w tym opiekunowie prac i recenzenci, Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia, Komisja Dydaktyczna oraz Rada Centrum Europejskiego), a także interesariusze zewnętrzni (absolwenci, Rada Konsultacyjna Centrum Europejskiego oraz podmioty, z którymi jednostka kooperuje w ramach realizacji praktyk studenckich). Sposoby realizacji efektów kształcenia oraz formy ich weryfikacji poddawane są także systematycznej ocenie przez studentów w procesie ankietyzacji oraz podczas hospitacji zajęć dydaktycznych. Z przedłożonej podczas wizytacji dokumentacji oraz uzyskanych w toku wizytacji informacji wynika, iż dotychczas przyjęte formy i metody uznawane są zazwyczaj za adekwatne w stosunku do zakładanych efektów kształcenia. Jednakże w efekcie przeprowadzonych przeglądów, konsultacji oraz w odpowiedzi na zgłoszone potrzeby Rada Centrum Europejskiego na wniosek Komisji Dydaktycznej zmieniła formę prowadzenia zajęć z przedmiotu „*Arbitraż międzynarodowy*” (jest to wykład specjalizacyjny przewidziany w specjalizacji prawnej w trakcie III semestru studiów II stopnia). Pierwotnie był to wykład, jednakże na prośbę wykładowcy część zajęć

zmieniono na formę konwersatoryjną. Główny powodem tych zmian był fakt, że przedmioty specjalizacyjne prowadzone są w małych grupach i stanowią okazję do prowadzenia ich w formie aktywizującej studentów. Wraz ze zmianą formy realizacji efektów kształcenia zmieniła się także forma ich weryfikacji, czyli zaliczania przedmiotu. Pierwotnie podstawą zaliczenia przedmiotu był esej, a obecnie jest to esej oraz aktywność studentów podczas zajęć. Zmiana ta zaowocowała bardzo dobrymi efektami, które wykazało sprawozdanie z oceny realizacji efektów kształcenia za rok akademicki 2015/2016. W ocenie form realizacji i metod weryfikacji efektów kształcenia biorą udział także interesariusze zewnętrzni, którzy zostali włączeni w proces dydaktyczny, co potwierdzono podczas spotkania ZO z członkami Rady Konsultacyjnej Centrum Europejskiego, jak również absolwenci, którzy poprzez konsultacje oraz w ramach monitoringu losów zawodowych mają możliwość wypowiedzenia się na temat stosowanych form realizacji i metod weryfikacji efektów kształcenia. Informacje na ten temat są aktualnie pozyskiwane także od studentów, jako interesariuszy wewnętrznych, którzy w ramach oceny systemu oceniania w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego weryfikują zgodność sposobu przeprowadzenia egzaminu lub zaliczenia z zapowiadaną na początku zajęć formą. Weryfikacja efektów kształcenia ma miejsce także w ramach procesu dyplomowania, podczas seminarium dyplomowego oraz analizy prac dyplomowych w systemie antyplagiatowym. W celu zapewnienia właściwej jakości prac dyplomowych w Uczelni, w tym także w Centrum Europejskim, opracowano standardy dotyczące przygotowania, składania, oceny oraz obrony pracy dyplomowej. Z otrzymanych w toku wizytacji informacji wynika, iż w przyszłości planuje się przeprowadzanie wyrywkowej weryfikacji prac dyplomowych (w 2015 roku przeprowadzono już przegląd pilotażowy). Formą potwierdzania efektów kształcenia są także praktyki zawodowe. Weryfikacji efektów kształcenia zdobytych w trakcie praktyk dokonuje opiekun praktyk zawodowych z ramienia Centrum Europejskiego oraz podmiotu, w którym praktyki są realizowane. W ramach rozwiązań systemowych przeprowadzana jest analiza praktyk studenckich, która dotyczy miejsc, w których praktyki się odbywają, terminów realizacji praktyk oraz sposobów zaliczenia praktyk studenckich.

6.1.4.

Procedury dotyczące zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów zostały określone przez Senat Uczelni na mocy Uchwały nr 373 z dnia 20.05.2015 r. w sprawie *potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną na Uniwersytecie Warszawskim*. Na ocenianym kierunku studiów dotychczas nie korzystano z tejże procedury ze względu na brak stosownych uprawnień, których uzyskanie wiąże się z pozytywną oceną PKA dotyczącą jakości kształcenia na określonym kierunku studiów. Na poziomie Uczelni omawiana procedura została objęta nadzorem WSZJK.

6.1.5.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje monitorowanie losów zawodowych absolwentów. Centrum Europejskie uwzględnia w swoich pracach nad doskonaleniem programów kształcenia wyniki monitoringu losu absolwentów prowadzone przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego. Aktualnie Centrum Europejskie dysponuje wynikami z badań przeprowadzonych w 2014 roku, jest to raport dotyczący: „*Monitorowania losów absolwentów uczelni wyższych z wykorzystaniem danych administracyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych*”, który przygotowała

Pracownia Ewaluacji Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego w ramach projektu systemowego „Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych. Z otrzymanych w toku wizytacji informacji oraz przedłożonej do wglądu ZO dokumentacji wynika, iż Komisja Dydaktyczna Centrum Europejskiego dokonała analizy wyników raportu na potrzeby opracowania nowych programów kształcenia. Komisja wyraziła także opinię o raporcie twierdząc, że nie zawiera on zapowiadanych wcześniej szczegółowych odniesień do losów absolwentów Centrum Europejskiego, ponadto stwierdziła, że ustalenia Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia pokrywają się z innymi analizami potrzeb rynku pracy, dlatego też na podstawie raportu nie formułuje dodatkowych zaleceń dla nowych programów kształcenia. Jednakże dostosowując programy kształcenia do potrzeb rynku pracy Centrum Europejskie zwróciło uwagę na wskazane w raporcie oczekiwania pracodawców. Nabywanie wskazanych w raporcie kompetencji ma być połączone z przyswajaniem wiedzy na temat problematyki europejskiej. Podczas zajęć studenci powinni łączyć wiedzę teoretyczną z doskonaleniem praktycznych umiejętności. W związku z powyższym w nowym programie kształcenia planuje się zwiększenie ilości zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń, które będą realizowane w ramach modułów przy użyciu metod dydaktycznych mających na celu większą aktywizację studentów poprzez doskonalenie umiejętności wymiany poglądów; pracy w zespole; twórczego myślenia; rozwiązywania problemów; pracy pod kierunkiem; gromadzenia danych i prezentacji informacji; integrowanie wiedzy oraz umiejętności z różnych dziedzin; doskonalenie wyobraźni i kompetencji społecznych. Na uwagę zasługuje fakt, iż bieżącym monitoringiem losów zawodowych absolwentów zajmują się także nauczyciele akademicki, którzy poprzez ustabilizowane relacje i kontakty z absolwentami czerpią informacje na temat kształtowania efektów kształcenia i ich przydatności na rynku pracy.

6.1.6.

Polityka kadrowa w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego prowadzona jest w oparciu o III procedurę wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, którą stanowi „*Procedura zapewniania jakości kadry dydaktycznej i oceny zajęć dydaktycznych*”. W wizytowanej jednostce systematycznie badana jest efektywność prowadzonej polityki kadrowej w zakresie zatrudniania, oceny oraz doskonalenia i rozwoju pracowników. Rozwiązania systemowe wskazują, że w jednostce jest dokonywana systematyczna i kompleksowa ocena okresowa nauczycieli akademickich oraz ocena kadry wspierającej proces kształcenia. Cyklicznym przeglądom podlega także obsada zajęć dydaktycznych za którą odpowiada Dyrektor Centrum Europejskiego. Zgodnie z procedurą WSZJK, podczas projektowania obsady zajęć brane są pod uwagę: doświadczenie badawcze, praktyczne i dydaktyczne nauczycieli akademickich w zakresie tematyki prowadzonych zajęć; konieczność równomiernego obciążenia pracowników obowiązkami dydaktycznymi; ograniczenie maksymalnego dziennego wymiaru prowadzonych przez pracownika zajęć dydaktycznych do 8 godzin lekcyjnych oraz informacje od studentów zebrane w ankietach. W toku wizytacji ustalono, iż jednostka stwarza warunki do rozwoju oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych, co odbywa się poprzez badania naukowe i publikacje, udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, uzyskiwanie stopni naukowych. Rozwiązaniem systemowym jest także coroczny przegląd rozwoju kwalifikacji pracowników, a także rewizja kadry pod względem dorobku naukowego, posiadanych kompetencji i kwalifikacji, które umożliwiają weryfikację, czy na wizytowanym kierunku studiów jest zapewniana

właściwa realizacja programu kształcenia, obsada zajęć dydaktycznych oraz minimum kadrowe. Jak ustalono w toku wizytacji, ma miejsce także sprawdzenie obsady dydaktycznej wizytowanego kierunku pod kątem posiadanego przez kadrę dorobku naukowego, a więc, czy znajduje się on w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarom kształcenia wskazanym dla tego kierunku oraz w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia zdefiniowane dla kierunku *europistyka – studia europejskie*?. Kluczowym czynnikiem wspomagającym Dyrektora Centrum Europejskiego w doborze kadry jest systematycznie przeprowadzana ocena okresowa nauczycieli akademickich, której podlegają wszyscy pracownicy. Ocena okresowa nauczycieli akademickich jest elementem działań projakościowych, służącym zapewnianiu wysokiej jakości kadry dydaktycznej i wysokiego poziomu naukowego jednostki. Ocena ta obejmuje aktywność naukową, organizacyjną i dydaktyczną. Oceny okresowej nauczycieli akademickich dokonuje specjalnie w tym celu powołana Komisja Oceniająca, zgodnie z zasadami i trybem określonymi w Statucie Uczelni. Elementem oceny działalności dydaktycznej nauczycieli akademickich jest średnia ocena za rok akademicki dokonana przez studentów w procesie ankietyzacji. Zgodnie z informacjami przekazanymi podczas wizytacji, jak również analizą kwestionariuszy znajdujących się w aktach osobowych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe można stwierdzić, iż opinie studentów są uwzględniane w ocenach, które wypadają na ogół pozytywnie, choć zwrócono uwagę, iż miały miejsce także incydentalne przypadki zmiany obsady zajęć oraz przeprowadzania przez Władze Centrum rozmów dyscyplinujących. W przypadku uzyskania negatywnej oceny w ankiecie studenckiej oceniającej zajęcia procedura dopuszcza także możliwość ustosunkowania się nauczyciela akademickiego do zarzutów. Nauczyciel swoje uwagi przedstawia Dyrektorowi Centrum Europejskiego. W celu podnoszenia jakości procesu dydaktycznego i doskonalenia umiejętności dydaktycznych nauczycieli akademickich przeprowadzane są hospitacje zajęć dydaktycznych. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia tryb i zasady przeprowadzania hospitacji reguluje procedura określona na poziomie wizytowanej jednostki. Nadzór nad przeprowadzaniem hospitacji w Centrum Europejskim sprawuje Dyrektor oraz kierownik zespołu merytorycznego, który odpowiedzialny jest za organizację hospitacji zajęć w przypadku uzasadnionego podejrzenia, że zajęcia nie są prowadzone prawidłowo przez etatowego nauczyciela akademickiego Centrum. Na podstawie wyników hospitacji kierownik wydaje ocenę i zalecenia. W przypadku, gdyby hospitacja miała dotyczyć zajęć kierownika zespołu, hospitację organizuje Dyrektor Centrum. Po hospitacji szczególnie wnikliwie bada się wyniki najbliższej ankiety studenckiej dotyczącej hospitowanych zajęć. Procedura hospitacji wskazuje, że kierownicy zespołów obowiązkowo hospitują każdy nowy przedmiot prowadzony przez doktorantów. Wyniki hospitacji są przechowywane w aktach osobowych i podlegają uwzględnieniu w ocenie okresowej nauczyciela akademickiego. Osoba hospitowana ma prawo wyrazić swoje uwagi do uzyskanej oceny zajęć. Uwagi te są zapisywane w arkuszu hospitacji. W przypadku zajęć prowadzonych przez nieetatowych nauczycieli akademickich Centrum Europejskiego, Dyrektor bierze pod uwagę uzyskane wyniki podczas podejmowania decyzji o przedłużaniu umowy z daną osobą, ponadto ma prawo także zorganizować dodatkową hospitację zajęć danej osoby. Z przeprowadzonej hospitacji zajęć dydaktycznych hospitujący sporządza protokół zawierający ocenę zajęć dydaktycznych, a także wnioski i zalecenia pohospitacyjne. W ramach WSZJK ocenie podlega także kadra wspierająca proces kształcenia, w tym pracownicy administracji i dziekanatu, co potwierdzają badania przeprowadzane wśród studentów. Z uzyskanych w toku wizytacji informacji wynika, iż pracownicy administracyjni są pozytywnie oceniani przez studentów, a zatem

można uznać, że w odpowiedni sposób wspierają proces dydaktyczny.

6.1.7.

System badań dotyczących jakości kształcenia stanowi w wizytowanej jednostce integralną część systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. Studenci Centrum Europejskiego mają możliwość oceny prowadzących zajęcia poprzez wypełnienie elektronicznej ankiety, która jako narzędzie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia służy do oceny jakości procesu dydaktycznego. Ogólnym celem badania jest zapoznanie się z opinią studentów na temat realizacji zajęć dydaktycznych przez wykładowców. Badania dotyczące jakości kształcenia prowadzone są z poszanowaniem zasad etyki badań społecznych, a w szczególności dobrowolności, anonimowości, poufności badań, jawności wyników oraz tajemnicy statystycznej. Procedura ankietyzacji wskazuje, że badania ankietowe wśród studentów są prowadzone co semestr. Ankiety można wypełniać przez 2 tygodnie poprzedzające okres zaliczeń i egzaminów. Ankieta jest dostępna dla studentów po zalogowaniu się do systemu USOSweb. Sposób realizacji badań ankietowych gwarantuje pełną poufność, gdyż prowadzący zajęcia nie mają dostępu do wyników w czasie trwania ankietyzacji. W ramach badania studenci oceniają nauczycieli akademickich udzielając odpowiedzi na osiem pytań dotyczących prowadzącego; czy był przygotowany do zajęć (zachowywał ciągłość myśli, nie wypełniał zajęć tylko referatami studentów itp.); czy jasno określił zasady zaliczenia przedmiotu; czy metody prowadzenia zajęć pomagały w zrozumieniu specyfiki przedmiotu (praktyczne przykłady, zadania, wykorzystanie pomocy naukowych); czy spóźniał się lub skracał zajęcia; czy był dostępny na dyżurze, odpowiadał na maile; czy sprzyjał rozwojowi intelektualnemu studentów (np. był gotowy do rzeczowych rozmów, sugerował lektury); czy angażował studentów podczas zajęć (zadawał pytania, zachęcał do dyskusji); czy prowadzone zajęcia są godne polecenia innym studentom. Ankieta zawiera także wolne miejsce na wypowiedź otwartą. Ponadto studenci mają również możliwość bezpośredniego formułowania opinii do władz jednostki oraz poprzez przedstawicieli w poszczególnych gremiach takich jak: Samorząd Studencki, Rada Centrum Europejskiego i Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia. Opinie studentów weryfikowane są także podczas hospitacji. Ich celem jest uzyskanie informacji o poziomie zajęć i przygotowaniu kadry dydaktycznej. Ponadto wyniki ankietyzacji są jednym z elementów oceny działalności dydaktycznej w ramach okresowej oceny nauczycieli akademickich. Ocena nauczycieli akademickich dokonywana przez studentów wspiera władze jednostki i Uczelni w monitorowaniu obciążeń dydaktycznych oraz obsadzie kadrowej zajęć dydaktycznych, a także w prowadzeniu polityki kadrowej. Podczas wizytacji przedstawiono informację, iż podejmowanie działań doskonalących na podstawie wyników ankietyzacji jest utrudnione z powodu niskiej zwrotności ankiet, która plasuje się na poziomie ok. 10% i powoduje, że wyniki nie są w pełni miarodajne. Dane za rok akademicki 2015/2016 wskazują, iż prowadzący zajęcia są oceniani przez studentów dobrze lub bardzo dobrze, zwrócono jednak uwagę na konieczność zdyscyplinowania kadry pod kątem punktualności oraz jasnego określania zasad zaliczenia przedmiotu. Krytyczne uwagi zidentyfikowano w trzech przypadkach, względem których podjęto działania mające na celu dokonanie zmiany w obsadzie zajęć realizowanych w formie ćwiczeń. Wyniki z ankietyzacji są upowszechniane interesariuszom wewnętrznym (studentom i nauczycielom akademickim) po zakończeniu sesji egzaminacyjnej (przed sesją

poprawkową), a także interesariuszom zewnętrznym. Ponadto wyniki ankietyzacji są udostępniane Komisji Oceniającej Nauczycieli Akademickich. Jawność wyników ankiet ma przede wszystkim na celu samokontrolę prowadzących zajęcia. Rodzaj podejmowanych działań naprawczych na podstawie oceny dokonywanej przez studentów określany jest na poziomie Centrum Europejskiego. Z rozmów przeprowadzonych w toku wizytacji wynika, iż formułowane zastrzeżenia są szczególnie ważnym elementem doskonalenia jakości procesu dydaktycznego, dlatego też w zaistniałych przypadkach podejmowane są działania związane z hospitacją zajęć dydaktycznych lub zmianą w obsadzie kadrowej.

6.1.8.

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stosuje się procedurę „*monitorowania zasobów materialnych*”, która obejmuje również zasoby biblioteczne. W wizytowanej jednostce weryfikacji podlega także system wsparcia studentów. Monitoring jakości i dostępności infrastruktury, w tym zasobów bibliotecznych, w efekcie którego diagnozuje się aktualny stan oraz potrzeby poszczególnych grup interesariuszy prowadzony jest na bieżąco. Ocena obejmuje przegląd sal dydaktycznych, ich wyposażenia oraz dostępu studentów do sal ćwiczeniowych, komputerów, biblioteki, a także wszelkie wsparcie oferowane studentom w sferze materialnej, socjalnej, jak również warunki do rozwoju naukowego. Wyniki z oceny wypadają na ogół pozytywnie. Wskazują one, iż Centrum Europejskie zapewnia właściwe warunki do realizacji procesu kształcenia oferując przy tym studentom szeroki wachlarz wsparcia, co poświadcza przedłożona podczas wizytacji do wglądu ZO dokumentacja sprawozdawcza. Studenci Centrum Europejskiego mają stwarzane możliwości rozwoju naukowego, co potwierdza wykaz publikacji studentów (2014 r. – 6 pozycji; 2015 r. – 2 pozycje). Dokumentacja dotycząca współpracy międzynarodowej w zakresie europejskich programów mobilnościowych i zagranicznych programów wymiany akademickiej w Centrum Europejskim wskazuje na znaczące wsparcie studentów i pracowników Centrum Europejskiego w ramach programu Erasmus Plus, który dotyczy wymiany studiów częściowych, praktyk, wyjazdów nauczycieli akademickich oraz wyjazdów szkoleniowych pracowników administracyjnych. Wsparcie studentów w zakresie rozwoju naukowego realizowane jest także poprzez działalność Koła Studenckiego Europa NOVA. W przypadku zasobów bibliotecznych każdy wykładowca zgłasza kierownikowi Biblioteki Centrum Europejskiego listę lektur związanych ze swoimi zajęciami. Zadaniem Biblioteki jest zgromadzenie pozycji wskazanych przez wykładowców lub wskazanie innego dostępu do tych lektur. Przegląd zasobów bibliotecznych dokonany w 2015 roku wskazał na prawidłowe zapewnianie dostępu do zbiorów. Analiza pytań zamieszczonych w kwestionariuszu ankiety ogólnouniwersyteckiej oraz stosowanej przez Centrum Europejskie wykazała, iż w ocenie zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów, uczestniczą studenci, a także absolwenci w ramach monitorowania ich losów zawodowych mają możliwość wypowiedzenia się na temat warunków kształcenia. W ramach WSZJK wykorzystywane jest narzędzie do badania tego aspektu procesu kształcenia przez studentów i absolwentów w postaci ankiety. Studenci mają możliwość zgłoszenia swoich postulatów poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim, Radzie Centrum Europejskiego, Zespole Zapewnienia Jakości kształcenia, jak również poprzez studentów delegowanych do Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia i Senatu, a także bezpośrednio nauczycielom akademickim, np. podczas zajęć. Wśród interesariuszy wewnętrznych biorących udział w badaniu zasobów

materialnych można wyróżnić także osoby hospitujące zajęcia dydaktyczne, które mają możliwość oceny zajęć dydaktycznych pod kątem dostępności i wyposażenia infrastruktury wykorzystywanej do ich realizacji. Budynek Centrum wykorzystywany do realizacji procesu dydaktycznego jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

6.1.9.

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia podejmowane są działania mające na celu sprawdzenie sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia. W opinii ZO, WSZJK w skuteczny sposób kontroluje prawidłowość sporządzania raportów, sprawozdań i innych dokumentów. Przegląd ten jest kompleksowy, gdyż obejmuje funkcjonujący system upowszechniania informacji dotyczących polityki projakościowej, wyników monitorowania jakości procesu kształcenia, w tym uzyskiwanych efektów kształcenia, a także wprowadzanych zmian. W jednostce prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji dotyczących przeprowadzonych badań, ocen oraz hospitacji. Wyniki z ankietyzacji są udostępniane interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym, w tym nauczycielom akademickim w systemie USOS. Ponadto są one upowszechniane poprzez stronę internetową Uczelni w zakładce „*jakość kształcenia*”. W przeglądzie zasobów informacyjnych związanych z jakością kształcenia uwzględnia się także opinie interesariuszy wewnętrznych (studentów i kadry). Interesariusze mają możliwość zgłoszenia uwag dotyczących funkcjonowania systemu informacyjnego. W przypadku studentów dodatkowe źródło informacji stanowią konsultacje i dyżury odbywane przez kadrę akademicką. Z przeprowadzonych podczas wizytacji rozmów wynika, iż na bieżąco omawiane są z poszczególnymi grupami interesariuszy sprawy związane z monitorowaniem jakości kształcenia oraz jego wynikami. Wyniki z przeprowadzanych badań, w tym ankietyzacji są we właściwy sposób gromadzone i upowszechniane.

6.1.10.

W ramach WSZJK stosowana jest procedura „*gromadzenia, analizowania i wykorzystania informacji na temat kształcenia*” oraz procedura „*publikowania informacji na temat kształcenia*”. Powyższe regulacje wskazują, iż sprawdzeniu podlega dostęp studentów do informacji o programie i procesie kształcenia. W wyniku przeglądów stwierdzono, iż podstawowym miejscem publikacji informacji na temat kształcenia jest strona internetowa Centrum Europejskiego UW (<http://www.ce.uw.edu.pl>), strona internetowa Uniwersytetu Warszawskiego (<http://www.uw.edu.pl>), system IRK (<https://irk.uw.edu.pl/>) oraz system USOSweb (<https://usosweb.dak.uw.edu.pl>). Bieżące informacje dotyczące realizacji programu kształcenia publikowane są na stronie internetowej Centrum Europejskiego lub wywieszane na tablicach ogłoszeń na korytarzu w budynku Centrum Europejskiego. Studenci i inni interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni mają publiczny dostęp do informacji dotyczących: zasad rekrutacji (strona UW, strona CE, IRK); aktualnego programu kształcenia i planów zajęć (strona CE); kierunkowych efektów kształcenia (strona CE); sylabusów zajęć (USOSweb); terminów dyżurów wykładowców (strona CE); wyników ankiety ogólnouniwersyteckiej (strona CE); wyników ankiety studenckiej (USOSweb); sprawozdania Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia z oceny własnej (strona CE); informacji o systemie zapewniania jakości (strona CE). Wyżej wskazane strony internetowe stanowią także źródło informacji dotyczących: terminów oraz wyników zaliczeń i egzaminów, form wsparcia studentów (rodzaje stypendiów; możliwości korzystania z programu Erasmus+, działalność kół naukowych, Samorządu Studenckiego oraz Biura Karier). Ponadto w

ramach zajęć studenci otrzymują informacje dotyczące sylabusu przedmiotu zawierającego opis efektów kształcenia, liczbę punktów ECTS, formy zaliczenia oraz szczegółowe wskazanie literatury obowiązkowej i uzupełniającej. Aktualne i pełne informacje o ofercie dydaktycznej, jakości kształcenia, procesie dyplomowania, w tym poziomie wykształcenia absolwentów, są ogólnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych na stronie internetowej Centrum Europejskiego. Informacje o możliwości przyjęcia na dany kierunek studiów w trybie potwierdzenia efektów uczenia się podawane są na stronie internetowej Uczelni. W ramach WSZJK opracowano także regulacje dotyczące sposobu dokumentowania i przechowywania dokumentacji potwierdzającej osiąganie zakładanych efektów kształcenia. W przeglądzie zasobów informacyjnych uczestniczą interesariusze wewnętrzni. Studenci mają możliwość bezpośredniego zgłoszenia uwag i nieprawidłowości prowadzącym zajęcia i pracownikom administracji oraz poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim i gremiach działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia. W zakresie przepływu informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach studenci w ramach ankietyzacji oceniają nauczycieli akademickich oraz pracowników administracyjnych. Aktualne wyniki z przeglądu zasobów informacyjnych wskazują, iż dostęp do informacji jest zapewniany we właściwy sposób. W ramach WSZJK gromadzone są informacje na temat dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia od interesariuszy zewnętrznych, którymi są absolwenci, w tym także od absolwenta działającego w Radzie Konsultacyjnej.

6.2.

Jednostka dokonuje systematycznego przeglądu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w celu dokonania oceny jego skuteczności i wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Wyniki oceny skuteczności funkcjonowania systemu wykorzystuje się do jego doskonalenia. Przeprowadzona wizytacja, w tym rozmowy z członkami Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia, Władzami Centrum Europejskiego, nauczycielami akademickimi i studentami oraz przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego pozwalają stwierdzić, iż Centrum Europejskie dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Skuteczność systemu można ocenić na podstawie przeprowadzonych działań doskonalących. Ponadto system pozwolił na zdiagnozowanie obszarów wymagających poprawy, a zatem w oparciu o przeprowadzone konsultacje z interesariuszami, analizami i badaniami rynku pracy opracowano zalecenia dotyczące doskonalenia programów kształcenia, wprowadzono rozwiązania systemowe dotyczące pomiaru realizacji efektów kształcenia oraz oceny stosowanych form realizacji i metod weryfikacji efektów kształcenia. Ocena skuteczności systemu pozwoliła na dokonanie zmian w procedurach dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych przez studentów, hospitacji zajęć i badania losów zawodowych absolwentów. Wdrożony został system USUS usprawniający dostęp do informacji, jak również umożliwiający przeprowadzanie badań ankietowych oraz upowszechnienie ich wyników. W ramach doskonalenia systemu ukształtowano jego strukturę organizacyjną oraz uporządkowano procedury, które są systematycznie uszczegóławiane, np. ocena kadry wspierającej proces kształcenia. Ocena skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest systematyczna i kompleksowa, ponadto umożliwia formułowanie uwag i zaleceń doskonalących system oraz programy kształcenia.

3. Uzasadnienie

Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego zapewnia interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym udział w procesie określania efektów kształcenia. Samorząd Studencki opiniuje efekty kształcenia i program studiów. Wizytowana jednostka zadbała o to, aby wszystkie grupy społeczności akademickiej były reprezentowane w gremiach działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia, co zapewnia im możliwość wpływu na decyzje w zakresie jakości kształcenia. Na uwagę zasługuje także systemowe podejście w relacjach z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jak również sformalizowanie współpracy. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoruje się stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia. Monitorowanie prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Systematycznej ocenie poddawane są przyjęte formy realizacji i metody weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia, a przegląd dotyczy każdego etapu kształcenia i wszystkich zajęć. W celu zapobiegania plagiatom wdrożono kompleksową weryfikację prac dyplomowych w systemie antyplagiatowym. W związku z brakiem uprawnień dotychczas na wizytowanym kierunku studiów nie potwierdzano efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, ale opracowaną procedurę objęto nadzorem WSZJK. Opinie absolwentów w zakresie oceny efektów kształcenia pod kątem ich przydatności na rynku są badane w ramach wielotorowego monitoringu losów zawodowych absolwentów. WSZJK obejmuje prowadzoną politykę kadrową dotyczącą nauczycieli akademickich oraz kadry wspierającej proces kształcenia. Ocena jakości kadry realizującej proces kształcenia dokonywana przez studentów, jako narzędzie wewnętrznego systemu zapewniania jakości, prowadzona jest w sposób kompleksowy, a jej wyniki umożliwiają doskonalenie procesu dydaktycznego. W ramach WSZJK prowadzona jest ocena zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej, zasobów bibliotecznych oraz środków wsparcia studentów. WSZJK poddaje ocenie zasady gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia, a także dostępności i aktualności informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów.

4. Zalecenia

Zaleca się rozważenie możliwości włączenia przedstawicieli studentów do Komisji Dydaktycznej odpowiedzialnej za przegląd i doskonalenie programów kształcenia, w tym efektów kształcenia.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Mocne strony

- kompetentny, zintegrowany zespół nauczycieli akademickich, posiadających wiedzę i doświadczenie dydaktyczne oraz sprawnie działający, przyjazny studentom dziekanat;
- pozytywny wizerunek CE mierzony zainteresowaniem kandydatów na studia;
- dobra współpraca ze studentami, w tym zwłaszcza z samorządem studenckim;
- wysoki stopień umiędzynarodowienia zajęć mierzony ofertą zajęć dla przyjeżdżających z zagranicy studentów programu Erasmus Plus i innych programów wymiany oraz szeroka współpraca z uczelniami zagranicznymi umożliwiającą wysłanie do nich własnych studentów;
- biblioteka ze statusem Centrum Dokumentacji Europejskiej (uprzywilejowany dostęp

do baz danych Unii Europejskiej).

Słabe strony

- w pewnych przypadkach zbyt duże grupy ćwiczeniowe i seminaryjne;
- konieczność wynajmowania w stosunkowo niewielkim zakresie sal do prowadzenia zajęć;
- pewne niedostatki techniczne w wyposażeniu własnych sal zajęciowych, wynikające z braku środków finansowych na zakup nowoczesnego sprzętu.

Szanse

- zmiany w programie kształcenia wprowadzone przez nowelizację ustawy o szkolnictwie wyższym wiążące program studiów z badaniami naukowymi prowadzonymi w jednostce mogą wpłynąć na podniesienie jakości kształcenia poprzez zwiększenie nacisku na pozyskiwanie przez studentów podstawowych umiejętności akademickich oraz lepsze przygotowanie absolwentów do oczekiwań rynku pracy;
- zmiana sytuacji międzynarodowej wymusza modyfikację problematyki studiów polegającą na rozszerzeniu jej w kierunku szeroko pojętej problematyki Europy jako swoistej cywilizacji o zasięgu regionalnym i globalnym, co może stanowić zachętę do podejmowania studiów na tym kierunku;
- możliwości zdobycia funduszy na innowacyjne metody dydaktyczne;
- dostęp do elektronicznych zasobów biblioteki uniwersyteckiej UW oraz do baz danych Wirtualnej Biblioteki Nauki;
- aktualnie pozytywne nastawienie polskiego społeczeństwa do integracji europejskiej, obecnie jeszcze sprzyjające naborowi na studia.

Zagrożenia

- ogólne obniżenie poziomu wiedzy i kompetencji społecznych młodzieży przychodzącej na studia;
- spodziewana w najbliższych latach fala eurosceptycyzmu i związanego z nią mniejszego zainteresowania studiami europejskimi;
- praca w niestabilnym otoczeniu prawnym na poziomie ustaw i rozporządzeń;
- brak wystarczających środków na zakup książek i czasopism dla biblioteki CE;
- narastająca biurokracja związana z prowadzeniem studiów.

Po przeprowadzonej ocenie programowej na kierunku *administracja ZO* w pełni zgadza się z przedstawioną analizą SWOT.

Dobre praktyki

Zapewnienie studentom bardzo dobrego dostępu do źródłowych materiałów potrzebnych do osiągnięcia zaplanowanych efektów kształcenia poprzez utworzenie biblioteki ze statusem Centrum Dokumentacji Europejskiej (uprzywilejowany dostęp do baz danych Unii Europejskiej).